

DE STAD

GEÏLLUSTREERD WEEKBLAD
VERSCHIJNT DES VRIJDAGS

ADMINISTRATIE
VOORBURG WAL 262
L. INT. 33170 GIRO 97946

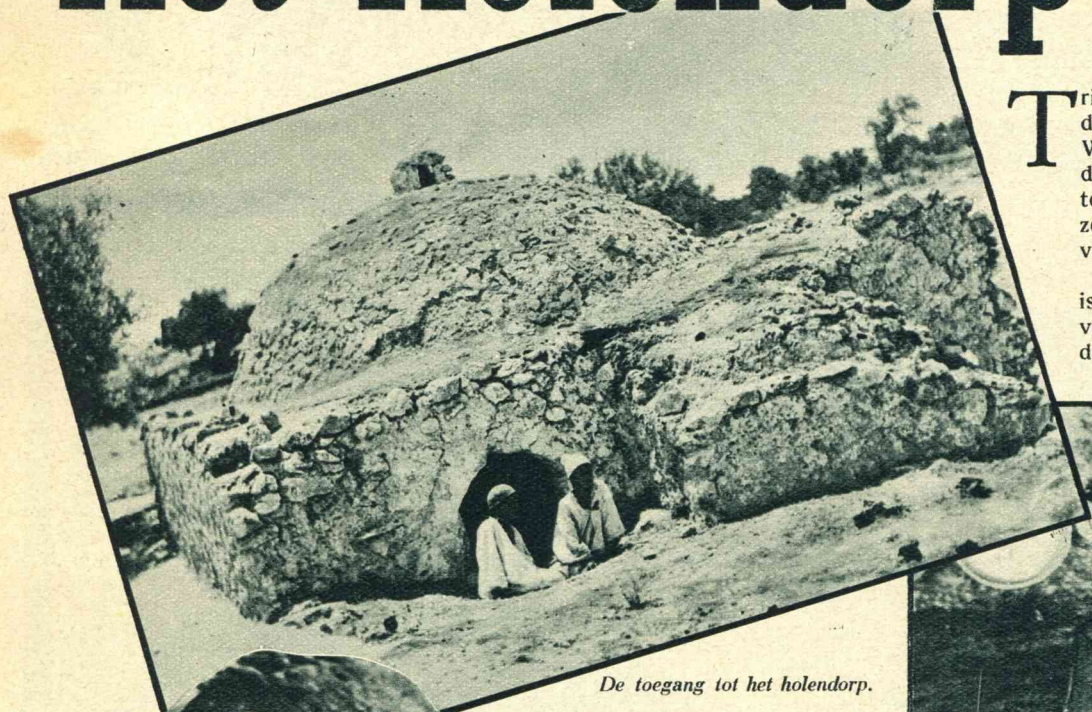
EEN HOOG ZIT

* n Grappige scène uit de operette „Victoria en haar Huzaar”, welke onder de succesvolle leiding van Johan de Meester in het Theater Carré wordt opgevoerd.

Het Holendorp Tegrinna

Tripolis, de Italiaansche kolonie in Noord-Afrika, bestaat grootendeels uit ontoegankelijke bergketenen en uit zandwoestijnen. Weliswaar dringen de kolonisators steeds verder door en wordt de onafhankelijkheid der bevolking steeds geringer, maar er leven toch nog verschillende stammen en er bestaan nog tal van nederzettingen, waarin als hoogste wet geldt de traditie der krijgshaftige voorvaderen.

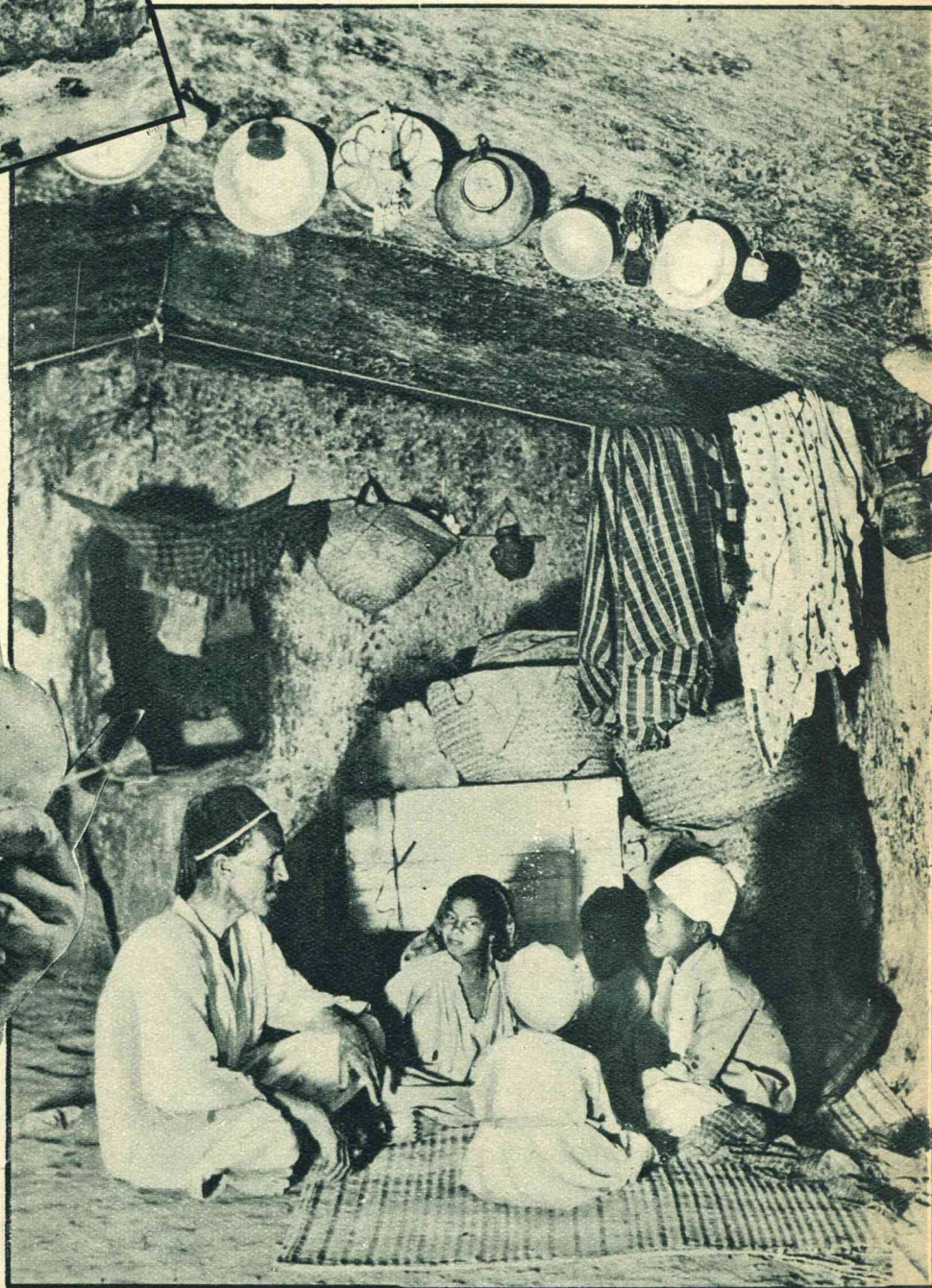
Voor een Europeaan, en zeker wanneer deze 'n zwervend reporter is, is het uiterst moeilijk door te dringen bij deze geïsoleerd-levende volksstammen. Al heeft hij nog zulke goede aanbevelingen mee van de regeering, bij deze primitieve volkjes gelden deze weinig of niet.

De toegang tot het holendorp.

Interieur van 'n Arabische woning. De vrouwen laten zich niet fotografeeren.

Joodsche vrouw uit Tegrinna bij 't spinnen.

Zoo kon het gebeuren, dat het vorige jaar een Duitsche fotograaf louter bij toeval Tegrinna, een holendorp aan den rand van het Djebelgebergte, ontdekte.

Holen en holbewoners wekken als vanzelf de gedachte aan menscheneters, althans aan lieden met een zeer geringe beschaving.

Het merkwaardige echter in Tegrinna is, dat men hier zeer beschaafde Arabieren en Joden aantreft, die, streng gescheiden in afzonderlijke wijken, in dit groote holendorp wonen.

Tegrinna schijnt wel ontstaan te zijn uit granaatrechters, zulk 'n zonderlingen en luguberen indruk maakt deze half onderaardsche stad. De woningen, die onder den grond in den rotsbodem zijn uitge-

Het bovenstuk van de moskee steekt een voet boven de holvoningen uit.

zware zilveren versierselen aan hals en armen weven en spinnen er wol aan een door de mannen vervaardigden weefstoel.

Onder de mannen zijn goede handwerklieden. Velen oefenen bovendien nog het schaapherdersbedrijf uit.

Uit folkloristisch oogpunt is vooral het joodsche gedeelte van deze hollenbevolking zeer opmerkenswaardig. Sedert eeuwen leeft in dit dorp namelijk te midden van een groote meerderheid van Mohammedanen 'n kleine joodsche gemeente, die streng orthodox is en haar eigen synagoge heeft.

Het wonderlijkste van alles is evenwel, dat menschen, die op zulk een primitieve manier wonen, een graad van ontwikkeling en beschaving hebben bereikt, welke én zeer ver boven dien van de omliggende stammen uitgaat, én zich verheft boven dien, welke in het algemeen door holbewoners in Afrika en Australië is bereikt.

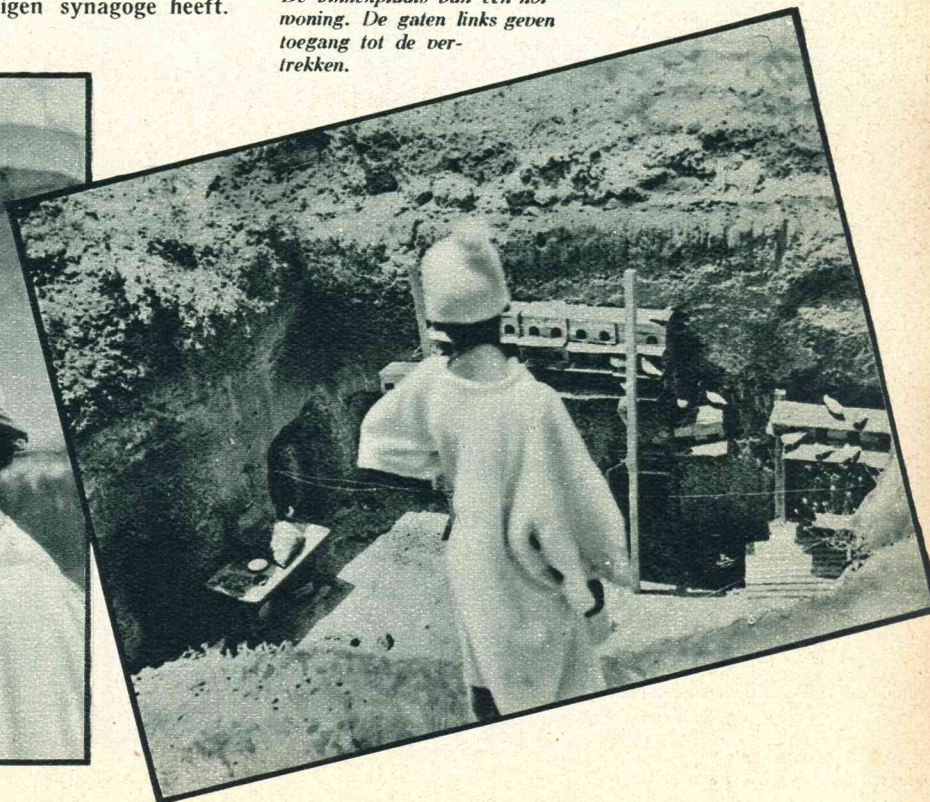
De binnenplaats van een holwoning. De gaten links geven toegang tot de vertrekken.

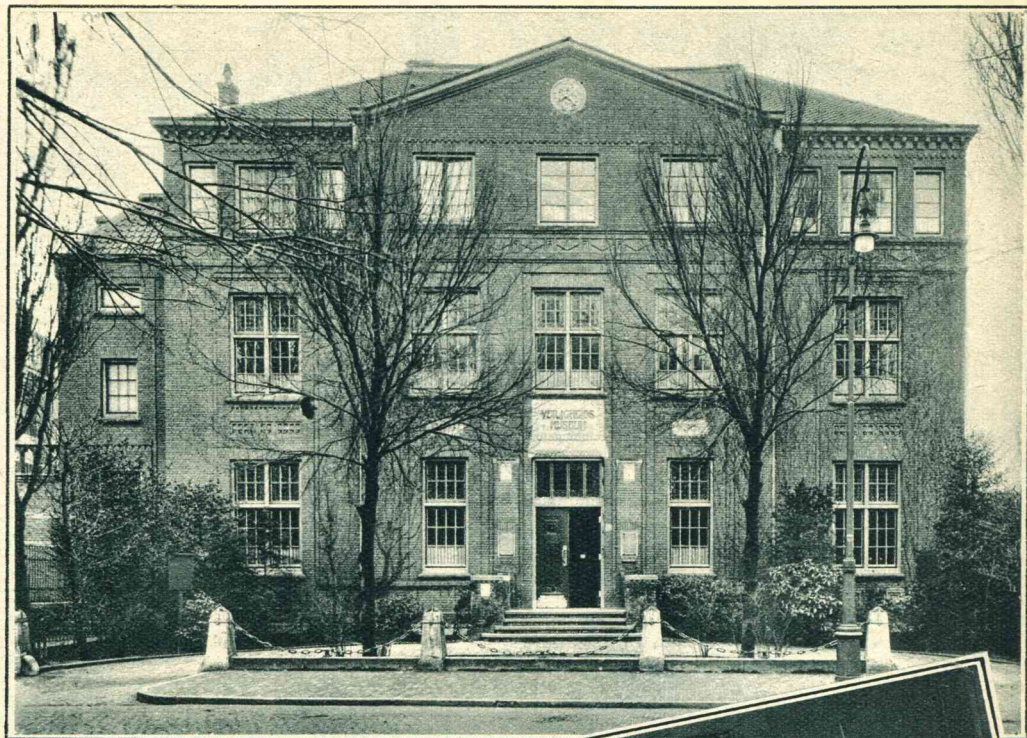
In de synagoge der joodsche gemeente van Tegrinna.

houwen, zijn door kleine gangen met elkander verbonden en bezitten geen enkel venster. In één huis wonen soms meer dan dertig personen bijeen. Dat er geen sprake is van het kleinste begrip van hygiëne spreekt dus wel vanzelf. Zelfs de godshuizen liggen onder den grond. Een aardig moskeekoepeltje maakt „van boven af” den indruk van een vluchtheuveltje. Wat aan huisraad noodig is in deze hollen wordt door de bewoners zelf vervaardigd. Vrouwen met bonte hoofddoeken en met

Joodsche schriftgeleerde.

Het Veiligheidsmuseum aan de Hobbemastraat bestond dezer dagen 40 jaar.

UIT DE HOOFDSTAD

De stadhuisbode Harmsen werd door B. en W. gehuldigd bij zijn afscheid als zoodanig.

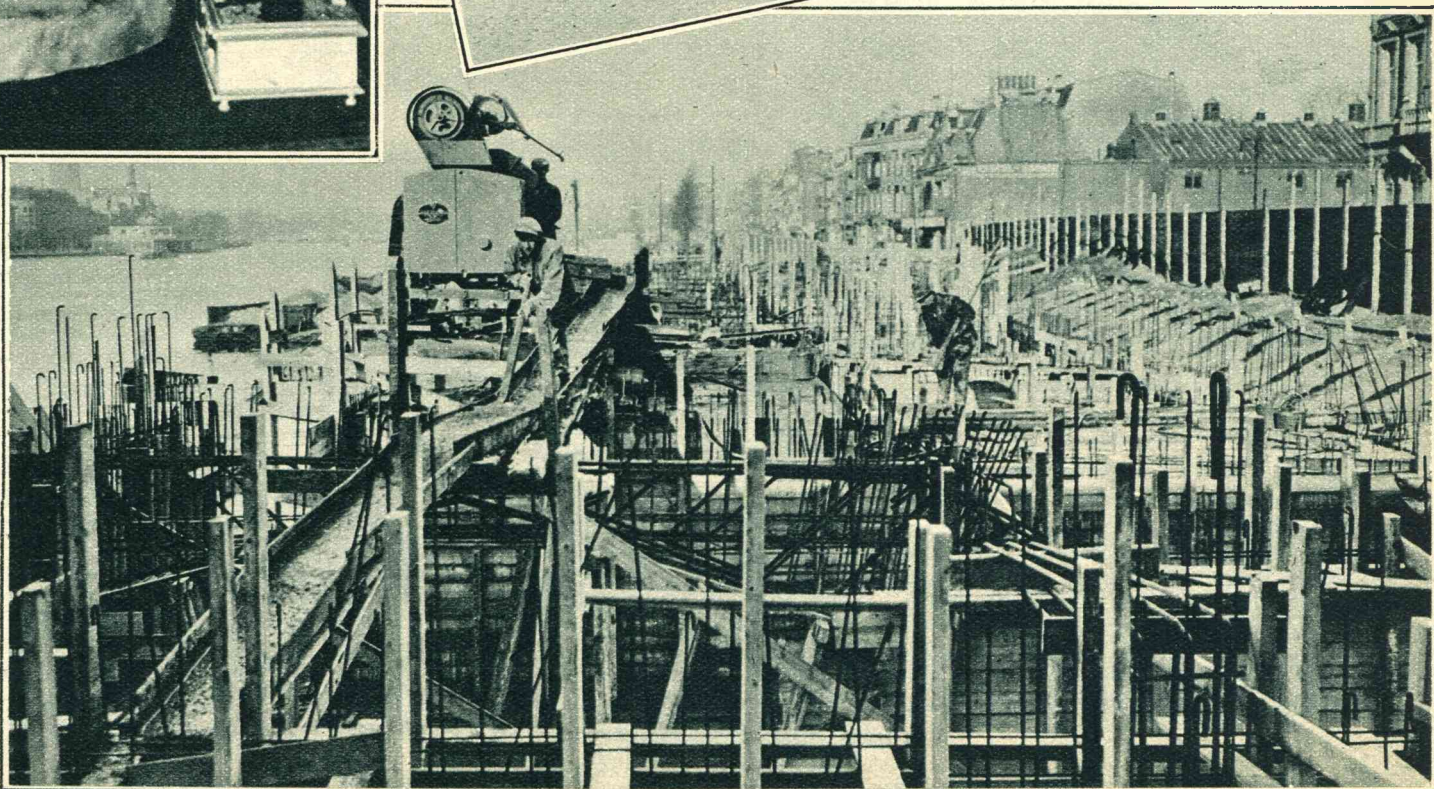

Met corpseer werd de brandwacht C. Driesen begraven, die bij een springoefening om het leven kwam.

Een belangrijke aanwinst voor het Koloniaal Instituut is een fraai beeld, met inheemsche prachtige gewaden en sieraden behangen, voorstellende de dochter van een Sarwoeneesch stamhoofd in bruidskleding.

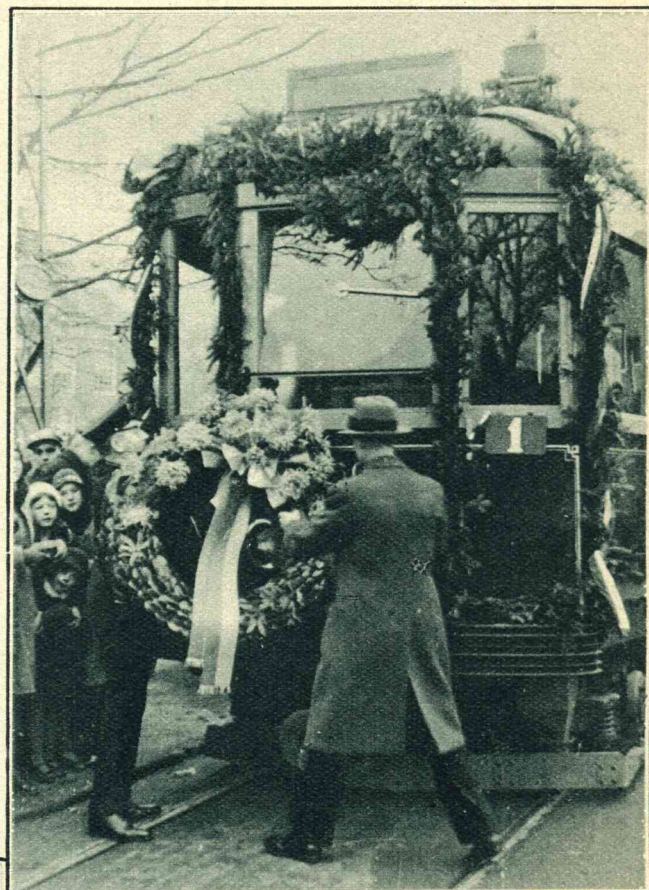
Een foto van de werkzaamheden aan de nieuwe Schollenbrug. De arbeid vordert staag.

De elektrische tramlijn Haarlem-Leiden, die door de bollenstreek een groote verbetering vormt, is feestelijk geopend. Het vertrek van de nieuwe tram van het Stationsplein te Haarlem.

Te Heemstede werd namens de gemeente een krans aan den motorwagen gehangen.

Hillegom ontving de tram met muziek.

Heel Lisse was uitgelopen om het nieuwe voermiddel te bekijken.

NIEUWS UIT DE PROVINCIE

Te IJmuiden brak een staking uit in het Visscherijbedrijf daar reeders en arbeiders niet tot overeenstemming konden komen. Huistoe.

Acht meisjes buiten een boot...

Karin Hardt als het meisje Christa, de dochter van den architect Engelhardt.

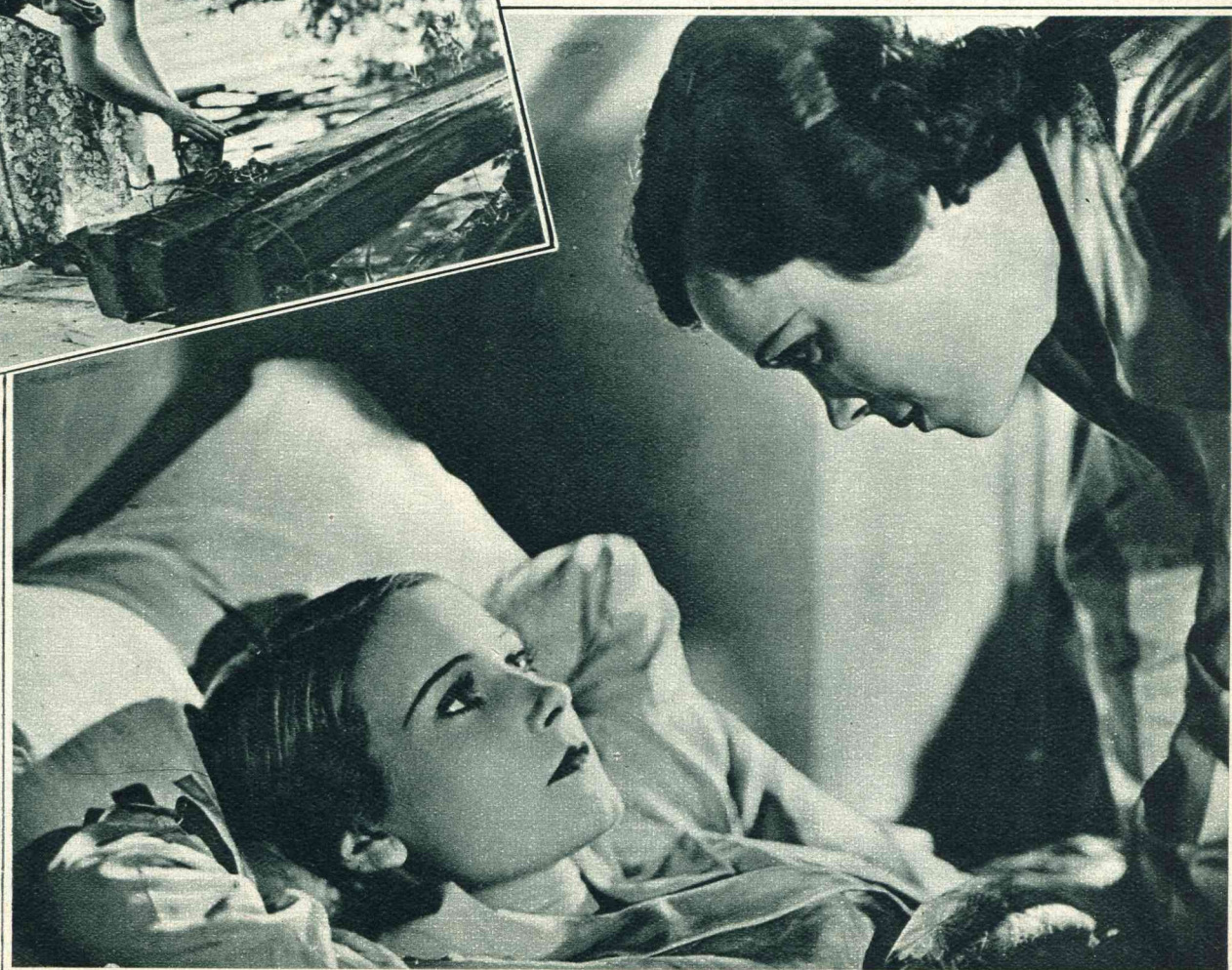

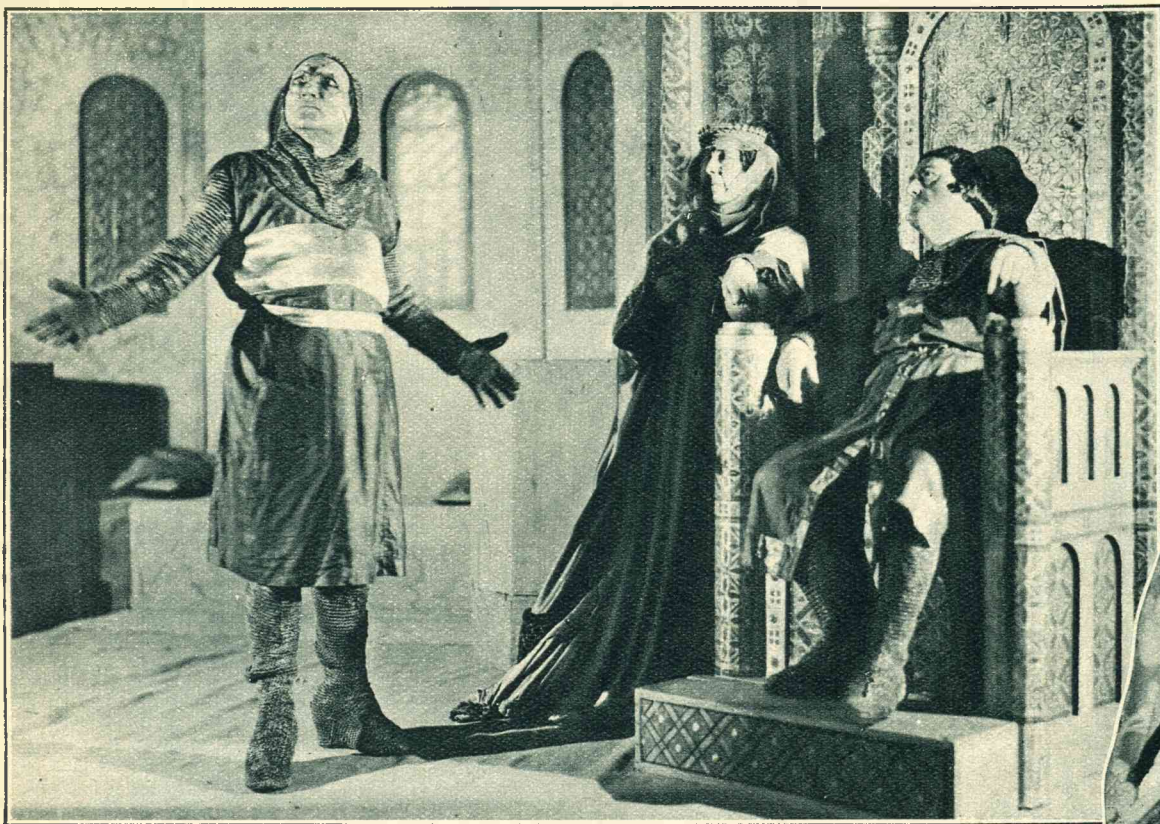
LOO BO 8 MEISJES IN EEN BO

Aan den oever van een snellen
oliet... Een prachtig staaltje
van de uitmuntende fotografie
van deze film.

Karin Hardt, het meisje dat
slachtoffer van haar liefde
werd, geniet de volle sym-
pathie van al haar clubleden.

Na de film „Mädchen in Uniform“ wordt deze onder regie van Erich Waschneck tot stand gekomen meisjes-sportfilm als een der best geslaagde en zuiverste films van den laatsten tijd beschouwd. Het gegeven is een episode uit een meisjesleven, een episode, die naast heel veel gezonde vreugde ook een groote dosis bitterheid en ellende in zich vereenigt. De speelsters zijn, evenals dat bij de eerstgenoemde film het geval was, geen van allen filmactrices, zooals het groote publiek die kent van de reclamebiljetten. Slechts enkele prominente acteurs en actrices waren noodig om de sterke speelrollen te bezetten en ook de keuze daarvoor blijkt zoo uitstekend te zijn geweest, dat de geheele film zoowel in binnen- als buitenland groote waardeering geniet. De firma Filma in Amsterdam, die het eigendomsrecht van deze film heeft, zal haar binnenkort in roulatie brengen.

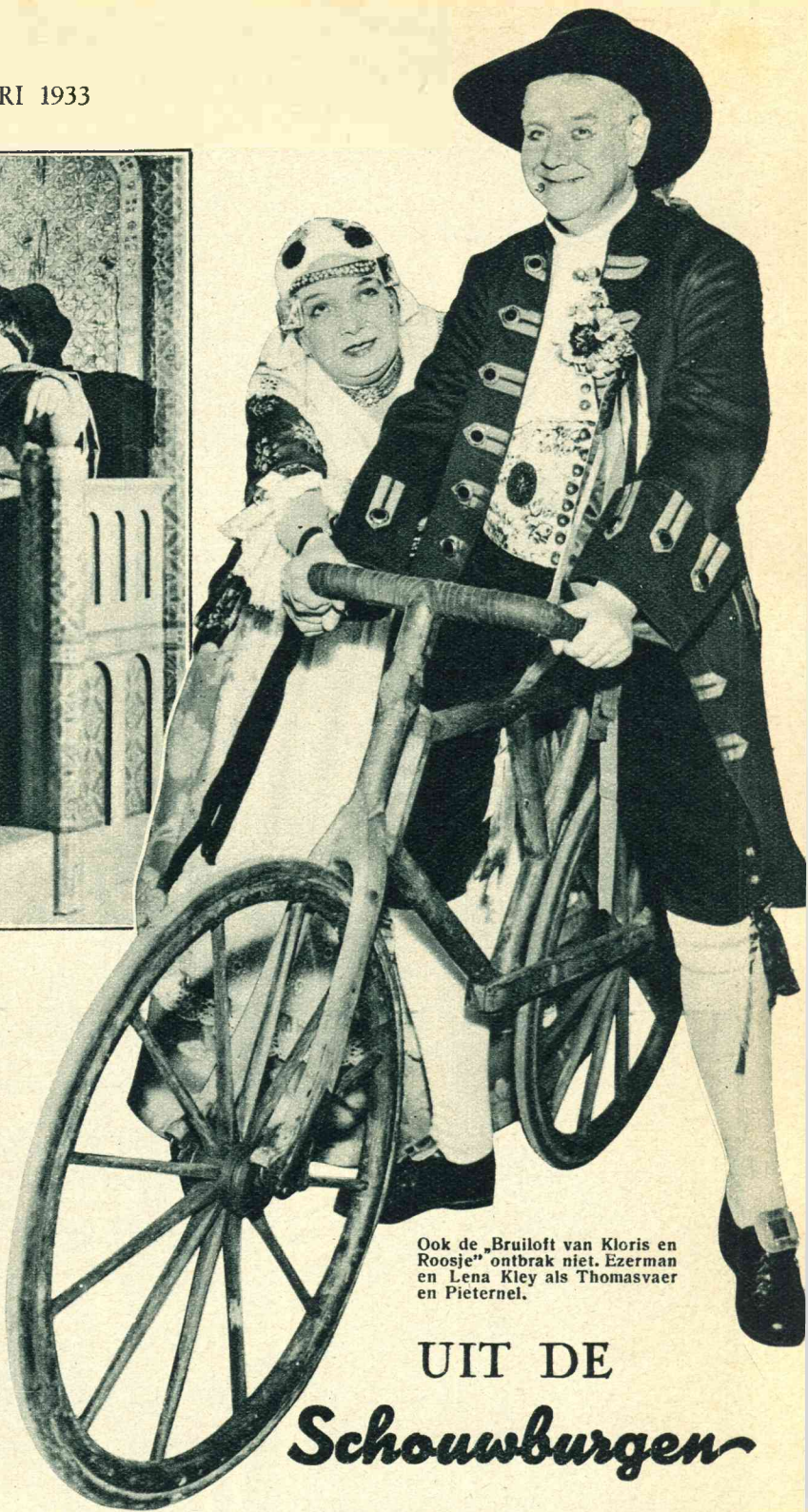

De traditioneele opvoering van Vondel's treurspel de „Gijsbrecht van Aemstel" werd dit jaar in den Stads-schouwburg door het „Schouwtooneel" op hoogst verdienstelijke wijze gegeven. Jan Musch (de bode), Mevrouw Royaards-Sandberg (Badeloch) en Ko van Dijk (Gijsbrecht).

Jan Musch als Vosmeer de Spie.

Mevrouw Jacqueline Royaards werd bij deze gelegenheid gehuldigd, daar zij haar zilverentooneel-jubiläum vierde. De jubilarisse neemt de gelukwensen van Adriaan v. d. Horst in ontvangst.

Ook de „Bruiloft van Kloris en Roosje" ontbrak niet. Ezerman en Lena Kley als Thomasvaer en Piernel.

UIT DE Schouwburgen

Het programma vermeldt vele bekende namen, favoriete namen van de Amsterdammers, die dan ook hun operette-vrienden (Beppie de Vries, Willy Vos-Mendes, Piet de Nuyt, Sylvain Poons, Harry Boda, e.a.) dikwijls en hartelijk toejuichen in „Victoria en haar huzaar," de nieuwe operette van De Operette-Zangers in Carré, gegeven onder regie van Joh. de Meester en muzikale leiding van Julius Susan. Het succes wordt nog grooter door de zeer afwisselende decors met den daarbij behoorenden rijkdom aan costuums, en twee zeer goede humoristische en lenige paren, n.l. Käthe Schnitzer met Harry Boda, en Berthe Verzwijver met Sylvain Poons. — Vooral de kennismaking met de eerste viel bij het hoofdstedelijk publiek zeer in den smaak. — Op de foto: het huwelijk in Japan van O Lia San (Käthe Schnitzer) en Ferry (Harry Boda).

Haarlem: Gezicht op de Groote Kerk

Waar de Schotsche Ruiten vandaan komen. — Een oude Schotsche wever in Killbarchan aan het werk op zijn honderdvijftig jaar oude getouw.

HUWELIJKSREIS

door

Herman Anfonson

In den bruidstoet, die het raadhuis uitkwam, ontstond verwarring. De bruid kreeg een hoogroode kleur en de bruidegom keek verward voor zich heen.

Hoog en roerloos in het zadel zat de jonge Hunford op zijn merrie voor het hek van het raadhuis. De moeder der bruid baande zich met moeite een weg tusschen de belangstellenden heen en richtte zich tot den ruiter.

„Hoor eens, Joe Hunford,” zei ze op schrillen toon. „Je doet het beste met maar niets te zeggen. Het is nu toch te laat!”

„Ja, dat schijnt zoo!” antwoordde Hunford bedaard.

„We hadden het je eigenlijk wel moeten laten weten. Ik heb het meer dan eens tegen Mary gezegd. En een meisje kan toch niet eeuwig blijven wachten!... Toen na zeven jaar er eindelijk een brief van je kwam, was de bruiloft al bepaald! Zeven jaar is lang!”

„Voor mij zeker niet?... Ik wil alleen nog maar zeggen, dat, als ze onze verloving dan wilde verbreken — daar was ze natuurlijk vrij in — dan had ze me dat toch wel kunnen schrijven. Goeden middag, mevrouw Dennig.”

Hij nam zijn hoed af, wendde zijn paard en reed in draf weg. Woedend. Toomde zijn paard eerst in, toen hij goed en wel het stadje uit was. Een lange, zonnige weg lag voor hem. De boschweg was iets om, maar koeler. Hij wendde den teugel. Reed door de hoge varens naar het boschpad. Daar trapte zijn paard een groote mand met boodschappen omver. De pakjes rolden over het pad. Hunford sprong dadelijk uit het zadel. Keek rond. In een dicht boschje lag een meisje te slapen. Ze hoorde hem blijkbaar niet naderen. Hij kuchte luid.

„O!... Wie is daar?...?”

Knipperend tegen het licht kwam ze haastig overeind.

„Het spijt me.... mijn paard trapte uw mand omver.... Ik had ze niet gezien. Mag ik u even helpen den boel oprapen?”

„Nee.... zooals u het doet, blijft de boel niet goed liggen,” zei ze, lachend om zijn onhandigheid, terwijl ze alles eerst uit- en dan weer inpakte.

„Maar die mand is toch veel te zwaar voor u?” meende Hunford.

„Ja.... dat is zoo.... en het is een heel eind van Rosford af....”

„U hebt die mand toch niet van Rosford af alleen gedragen?”

„Ja, natuurlijk. Wie zou het anders doen? En al was dat het geval.... Och, ik ben er nu eenmaal aan gewend,” zei ze met een lachje.

„Maar.... zie ik het goed?... Hebt u uzelf bezeerd?” vroeg hij, naar een vurige schram op haar arm kijkend.

„O.... dat betekent niets.... dat heb ik zelf gedaan!” zei ze, een kleur krijgend en haastig haar mouw naar beneden trekkend.

„Dat spreekt vanzelf!” lachte Hunford. „Als een ander het gedaan had, dan zou ik hem er graag een pak slaag voor gegeven hebben. Zegt u eens, moet u nog veel verder met die mand?”

„Niet zoo heel ver meer. Even voorbij de Krommert.”

„Dien kant moet ik ook op. Ik denk daar ergens te overnachten.”

„Dan toch zeker bij Nethers.... niet bij....”

„Juist.... bij Nethers.”

„Dat is anders nog een heel eind verder.”

„Hindert niet. Maar.... zoudt u op mijn paard kunnen zitten, als ik het bij den teugel nam?”

„Ik kan wel ongezadeld rijden!” antwoordde ze lachend. „Uw aanbod is heel vriendelijk, mijnheer....?”

„Ik heet Joe Hunford. Mag ik misschien weten....?”

„Ik Elly Kindal.... Ik dacht wel, dat u uit de stad kwam.”

„Zoo? En mag ik vragen.... waarom?”

„Omdat u er zoo fijn uitziet.... Heb ik gelijk of niet?”

„Och, op je trouwdag wil je er allicht graag netjes uitzien, nietwaar?”

„Trouwdag?” vroeg ze ongeloovig.

„Ja.... maar ik kwam net te laat. Mijn meisje was juist met een ander....”

„Kom.... dat meent u toch niet?”

„Toch is het zoo! Kunnen we nu misschien op weg gaan?”

Ze knikte en hij tilde haar in het zadel en reikte haar de mand aan. Hij nam het paard bij den teugel en vertelde haar over het voorgevallene.

„U schijnt het u niet al te erg aan te trekken,” meende ze na een poosje. „U neemt het zoo kalm op. Me dunkt, het moet toch erg vervelend zijn, als je bij je eigen familie terugkomt.... is het zoo niet?”

„Ja.... daar had ik eigenlijk nog niet over gedacht!” antwoordde hij lachend. „Misschien doe ik wel het beste met het eerste meisje te trouwen, dat me hebben wil en daarmee thuis te komen. Dan kunnen ze niet veel zeggen, wel?... Hé, wat is er?”

Het paard scheen geschrokken, doordat zij een plotselinge beweging had gemaakt, doch liet zich spoedig tot bedaren brengen.

„Och.... eigenlijk niets,” zei ze half lachend. „Ja.... dat kon wel.... dat was misschien wel de beste manier.... Is ze.... was ze.... eh.... knapper dan ik?”

„Knapper? Neen.... geen denken aan! Niet half zoo knap.”

„O.... zoo.... Ja....” zei ze, hem aarzelend aankijkend. „Ik zou wel met u willen trouwen, als u 't verlangt!”

„Hé?”

„Ja.... u zei, dat u met het eerste het beste meisje zoudt willen trouwen, om niet door uw familie uitgelachen te worden.... En ik kan u toch

Een met palmen beschaduwde straat in het Algerijnsche stadje Biskra. Links een moskee.

allicht niet... niet valscher behandelen dan zij!"
 „Nee.... dat is zoo!" zei Hunford, plotseling haar pols grijpend en haar mouw opstrooierend.
 „Vertel eens, hebt u dat zelf gedaan?"

„Nee!" zei ze kortaf.

„Wie dan? Uw vader misschien? Of uw...."

„Ik heb geen familie meer dan alleen mijn nicht Anne. Ik ben van jongsaf bij haar en haar man, Sam Kenston, geweest."

„Heeft hij het dan gedaan? Met opzet?"

„Och.... Sam heeft van die buien, dat hij nergens om geeft," zei ze zuchtend.

„Wat 'n beest!.... Hoor eens.... als u wilt, dan gaan we trouwen.... zoo gauw mogelijk."

Een tijdlang zwegen beiden.

„Wat is die Sam voor iemand?" vroeg hij na een poosje.

„Och, hij boert zoo'n beetje.... en hij houdt een soort kroeg... Herberg is misschien beter."

„Nooit van hem gehoord. Maar dan moest ik er vanavond maar blijven logeeren."

„Nee.... u doet beter van niet!" zei ze gejaagd.

„En waarom niet?"

„Daarom niet. U doet beter met door te rijden, zooals uw eerste plan was. Ik.... ik zou het veel liever hebben!"

„Best. Dan kom ik morgen wel even terug om met Kenston te praten."

„Waarom?"

„Waarom? Wel, ik wou hem vertellen, dat hij het met mij te kwaad krijgt, als hij u nog een keer aanraakt!.... Moeten we nu soms dit pad inslaan?"

„Ja. Dat komt vlak bij zijn huis op den grooten weg uit."

Voor een uit zijn scharnieren hangend klaphek liet Elly zich uit het zadel glijden.

„U doet beter door te rijden. U bent zoo dadelijk aan de Krommert. Wel bedankt en goeden nacht!"

Haar stem klonk schor en ze zag opvallend bleek.

„Ik ga toch liever mee naar binnen," zei Hunford.

„Nee. Liever niet. Ik sta erop, dat u doorrijdt."

„Maar als we samen gaan trouwen, dan moet ik je familie toch leeren kennen?"

Ze stribelde niet langer tegen en bracht hem in een laag, somber vertrek. Terwijl ze bezig was haar hoed af te zetten, meende Hunford een zachten snik te hooren. Hij sloeg zijn arm om haar heen.

„Kom kindje, neem het zoo niet op," zei hij teeder. „Ik begrijp wel, dat je familie van een heel ander slag is dan jij. Kom, niet huilen. Het komt later...."

„Later? Er komt immers toch niets van? Het was maar een grap van me. Ik wou alleen maar eens weten.... wat u zeggen zoudt.... Ik meende er niets van!"

„Niets van meenen? 'n Grap? Maar die schram op je arm is toch zeker geen grap, wel? Als je liever hier wilt blijven en je laten mishandelen...."

„Och, wat zou dat? Ik kan er wel tegen. In elk geval ben ik niet van plan te trouwen.... geen denken aan.... neen.... heelemaal niet. Ik wil u liefst nooit meer terugzien."

„Meen je dat?"

„Zeker. Uw paard staat te wachten.... Als u dezen weg houdt, kunt u niet verdwalen."

Ze liep naar een tusschendeur. Uit de gelagkamer kwam een man.

„Zoo, meneer, hoe staat het leven....? Ik ben Kenston. Als u hier wilt blijven logeeren, dan zult u het goed hebben...."

„Meneer moet vanavond nog verder," zei Elly, zich omwendend.

„U doet beter met hier te blijven. De weg is bar slecht en er is geen maan. Zeg, Elly, schiet eens op en vertel tegen Anne, dat ze voor eten moet zorgen."

„Zoo?... Ja, dan moest ik maar blijven," zei Hunford.

„Ga zitten, meneer, en maak het jezelf gemakkelijk. Ik zal wel voor je paard zorgen.... Hé, Anne!"

Hij verliet het vertrek en even later kwam Elly met een dienblad binnen en begon te dekken. Hij wilde haar helpen.

„U had gezegd, dat u zoudt doorgaan.... Ik

had gedacht, dat u uw woord zoudt houden," zei ze ontstemd.

„Als u uw woord niet houdt, waarom zou ik het dan doen? Wat is er tegen, dat ik hier blijf?"

„Dat komt er niet op aan — misschien wel niets — maar het zou toch beter.... O, daar komt Anne aan.... Als Sam u vraagt om...."

Anne kwam binnen. Groote, magere, bleeke vrouw. Afsgeleefd.

„Wie is daareven binnengekomen, Elly?" vroeg ze loom. „Was het Jim Peters soms? Ik dacht het zoo.... Ja.... ja.... Sam.... ik kom dadelijk!"

„Wie is Jim Peters?" vroeg Hunford, zoodra ze weg was, aan Elly.

„'n Soort compagnon van Sam, geloof ik. Ze doen ten minste veel samen...."

„Je moogt hem zeker niet lijden, wel?"

„Ik heb een hekel aan hem. Kan hem niet uitstaan. Nog minder dan Sam."

„Zoo....? En.... wat wilde je daareven zeggen, dat ik na het eten niet doen...."

„Niet kaartspelen. Ik heb liever niet, dat je verliest."

„O.... ja, ik begrijp je.... Wel bedankt voor je raad."

Kenston kwam met een anderen man binnen, die dadelijk tot een spelletje kaart bereid scheen te zijn. Kenston ging zitten, maar haalde tegelijkertijd een revolver uit zijn zak en gooide die op een tafeltje bij de deur.

„Zeg Jim, zou je dat ook liever niet doen? Als je verliest.... Ik ken je daar te goed voor.... net als laatst.... en ik heb geen zin, zie je...."

Hij nam de revolver van den ander aan, gooide die bij de andere en zei lachend tot Hunford:

„Jim is geen kwaai kerel, zie je, meneer, maar nogal driftig. Als u soms ook zoo'n ding bij u hebt, gooit u die voor de gemoedelijkheid onder ons er dan ook bij.... Juist.... dank je wel...."

Hunford begreep, dat hij niet beter doen kon, dan gevolg geven aan 't verzoek, om niet achterdochtig te schijnen. Daarna begon het spel. De

eerste uren van den avond was Hunford gelukkig, maar toen begon hij gestadig aan te verliezen. Toen zijn losse geld op was, haalde hij een vijf-dollarbiljet te voorschijn met de opmerking: „Dat is m'n laatste... als die op zijn, schei ik eruit.”

„Net zooals je wilt, meneer,” zei Kenston goedmoedelijk. „Waar zit die meid toch?? Ze slaapt, geloof ik.”

Elly was geruischloos binnengekomen en zat nu in het buffet met de armen onder het hoofd, alsof ze sliep.

„Dan zal ik zelf maar gaan sluiten. Er zal vanavond wel geen volk meer komen,” zei Kenston opstaande. „En dan zal ik je meteen een glaasje whisky meebrengen, meneer, zooals je nog nooit geproefd hebt! Goed?”

Even later hoorde Hunford het schuiven van grendels en knippen. Jim zat met dichte oogen te suffen. Elly wenkte over den schouder van Jim heen en begon groote letters op den wand met haar vinger te schrijven.

„N-i-e-t d-r-....”

Verder kwam ze niet, want Kenston stak zijn hoofd om de deur.

„Ga jij naar bed, Elly. Schiet op!” beval hij norsch, en verdween weer, zoodra zij het vertrek verlaten had. Hunford keek haar na. Misschien dat ze hem nog beduiden kon, wat ze bedoelde met dat schrijven op den muur. Maar tevergeefs. Toen viel zijn blik op het tafeltje met de revolvers en tot zijn schrik zag hij, dat de zijne verdwenen was. Terwijl hij er nog naar stond te kijken, ging de deur vlak naast dat tafeltje langzaam open, een hand kwam door den kier, heel langzaam en trok zich weer terug. Zijn revolver lag weer op zijn oude plaats. Het waren de arm en de mouw van Anne ge-

weest. Voordat hij hem kon opnemen, kwam Sam binnen. Hij had een flesch bij zich, schonk voor Hunford in en reikte hem het glas over.

„Proef dat eens, meneer!” zei hij joviaal. „Dat is een fleschje voor kenners!”

Hunford nam het glas aan. Sam keerde zich naar de deur en riep iets tegen zijn vrouw. Jim was achter in het vertrek bezig. Op het venster naast Hunford stond een groote bloempot.

Hij bracht het glas aan zijn mond, maar het rook ietwat vreemd en opeens ging hem een licht op.

„Niet drinken!” Dat had Elly willen schrijven. Snel keek hij rond, zag dat de anderen niet op hem letten en keerde het glas boven de aarde in den pot om. Met de lippen smakkend zette hij het op tafel neer.

„Dat was fijn goedje!” zei hij goedkeurend tegen Sam. „En nu moest ik maar gaan maffen.... Ik heb slaap....”

Kenston stak een kaars voor hem aan en hij volgde hem, waggelend, alsof hij niet meer op zijn beenen kon staan.

„Hier is je revolver nog, meneer!” zei Kenston. „Wel te rusten dan maar!”

Hunford bekeek zijn revolver. Ontladen! En in het heele vertrek niets, waarmee hij de deur kon barricadeeren, niets, dat als wapen kon dienen! Hij voelde zich in een val gevangen. Een ladder voerde door een luik naar den zolder. Hij keek naar het open luik en hoorde plotseling Elly's stem fluisteren. „Gauw! Kom boven!.... Pak aan!”

Hij voelde zich iets in zijn hand geduwd. Het was een revolverpatroon.

„Anne had die laten vallen. Ik vond haar! Beter één dan niets! Dan denken ze, dat je er

meer hebt.... Je hebt toch niets gedronken?”

„Neen. Ik heb je begrepen. Maar ik heb gedaan alsof. Zij denken van wel!”

„Dan zullen ze zich niet haasten en wachten, tot je slaapt!.... Je paard staat al klaar, ik heb het gezadeld; ze denken, dat ik in bed lig. Je moet een flink eind uit de buurt zijn, voordat ze het bemerken.... Daar! Door het dakraampje. Je kunt gemakkelijk in dien grooten boom klimmen en dan omlaag. Ik kom ook en zal je bij je paard brengen.”

Eenige oogenblikken later stonden ze bij het paard.

„We moeten het erf dwars over!” fluisterde ze. „Kom maar!”

Plotseling begon de waakhond aan te slaan. Meteen vloog de voordeur open. Kenston sprong vloekend naar buiten. Maar Hunford liet zijn revolver vallen en gaf hem een geweldigen opstopper tegen zijn kaak, zoodat de schurk achterover tegen den grond sloeg. Jim, lawaai hoorend, stormde naar buiten met opgeheven revolver. Maar op hetzelfde oogenblik hoorde Hunford een schot achter zich en zag Jim voorover tegen den grond vallen. Elly duwde hem de nog rookende revolver in de hand. Zij had haar opgeraapt en geschoten.

„Gauw!” riep ze. „Voordat ze tijd hebben om bij te komen!”

„Als je meegaat!”

Hij hief haar in het zadel en sprong achter haar op het paard. Rakelings vlogen eenige kogels om hun ooren. In razenden ren ging het den weg op. „Nu doe je het beste door te rijden tot den driesprong,” zei Elly, toen ze buiten schot waren. „Dan kunnen we daar den eersten postwagen nemen, die om half zes voorbijkomt. Met een flink uur kunnen we daar zijn.”

Hunford steeg af en voerde zijn paard verder bij den teugel. De ochtendschemering was reeds begonnen.

„We zullen niet lang meer behoeven te wachten op den wagen,” zei Hunford, toen ze bij den driesprong waren aangekomen.

„Wij?”

„Jij gaat toch zeker mee? Stel je voor, dat ik je terug liet gaan. Ik heb een getrouwde nicht in Lonville wonen. Daar kun je voorloopig blijven.... tot je mogelijk tot andere gedachten komt. Zeg, Elly, houd je nu nog vol, dat je het voor de grap gezegd hebt?”

„Dat ik met je trouwen zou?” vroeg ze met een verschrokken gebaar. „Kom je daar nu nog op terug.... nu je weet, wat voor familie....”

„Wat kan mij jouw familie schelen? Ik heb niets met hen te maken. Als jij er geen grapje van gemaakt had, dan....”

„Het was geen grapje!”

„Wat?”

„Geen grapje. Heusch niet. Ik meende'teerlijk.... ten minste toen.... om daar weg te komen....”

„En waarom heb je dan gezegd, dat het....”

„Omdat ik van je was gaan houden. En daarom kon ik niet met je trouwen. Ik kon je die schande niet aandoen!”

„Dan moest je maar meegaan, liefste! Als je van me houdt.... wat kan ik dan nog meer verlangen? We zullen zoo gauw mogelijk in Lonville trouwen en er dan een paar dagen blijven. Je moet toch wat kleeren hebben en zoo meer. En dan gaan we naar huis.”

„Naar huis?.... En je weetnieteens.... of ik.... niet net zoo ben als zij.... of ik geen....”

„Ik weet genoeg. Ik heb niets meer te weten!”

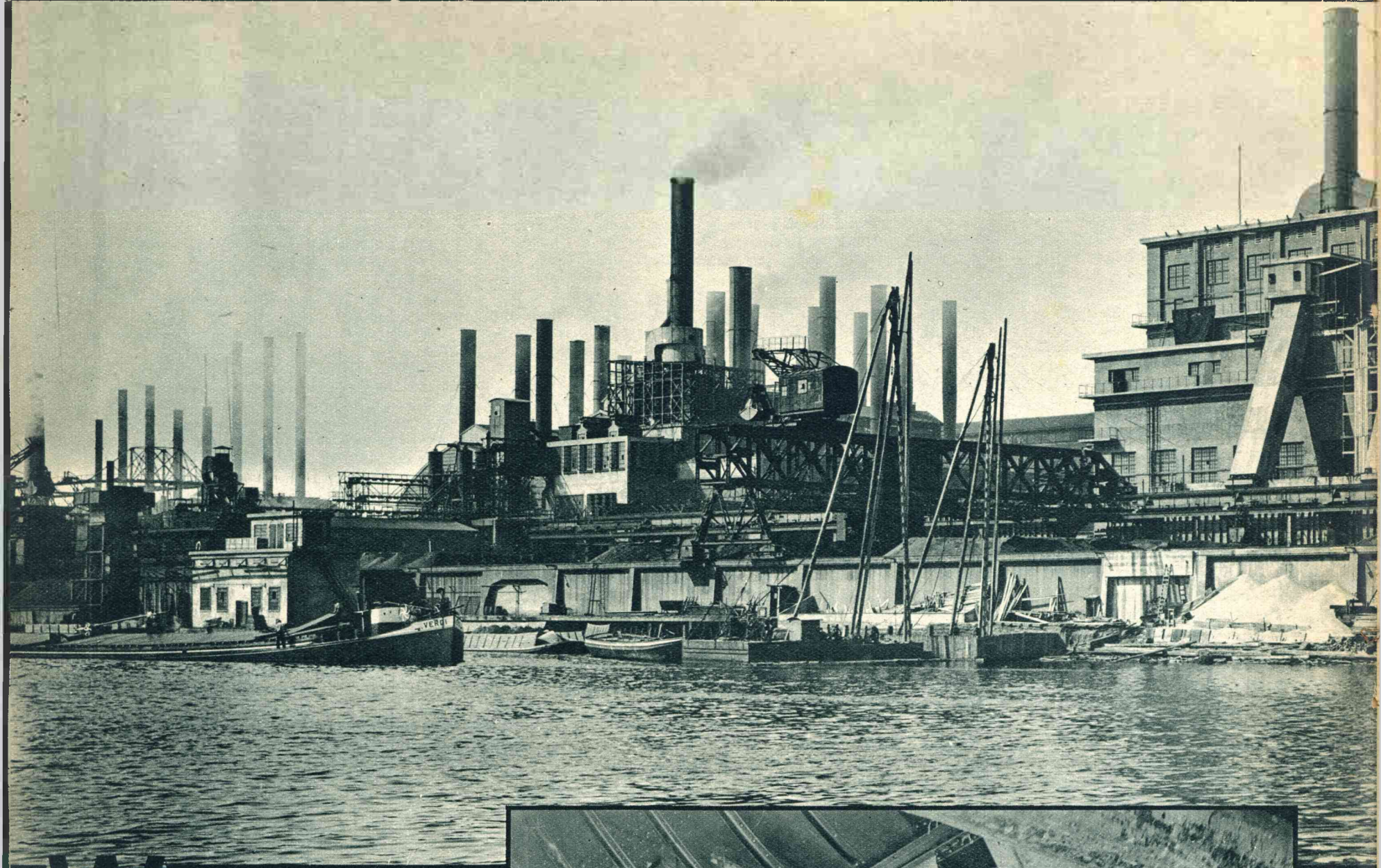
„Maar ik ben ook nooit slecht geweest.... nooit zooals zij. Heusch, Joe, ik zal een goed vrouwtje voor je zijn.... Ik zal je geen oneer aandoen! Ik zal....”

Natuurlijk, liefste, dat weet ik immers wel!” antwoordde Hunford lachend van blij geluk. „Zeg, schat.... als we Mary Dennig morgen eens een mooi cadeautje stuurden? Dat heeft ze toch wel verdiend, vind je niet? Ik ten minste had zoo'n avontuurlijke en mooie huwelijksreis niet verwacht!”

Haar oogen stonden vol tranen. In verrukking klemde ze zich aan hem vast. Heel in de verte kondigde een grijze stofwolk de komst van den postwagen naar Lonville aan.

Straatleven in een der nauwe sloppen van het schilderachtige Algiers.

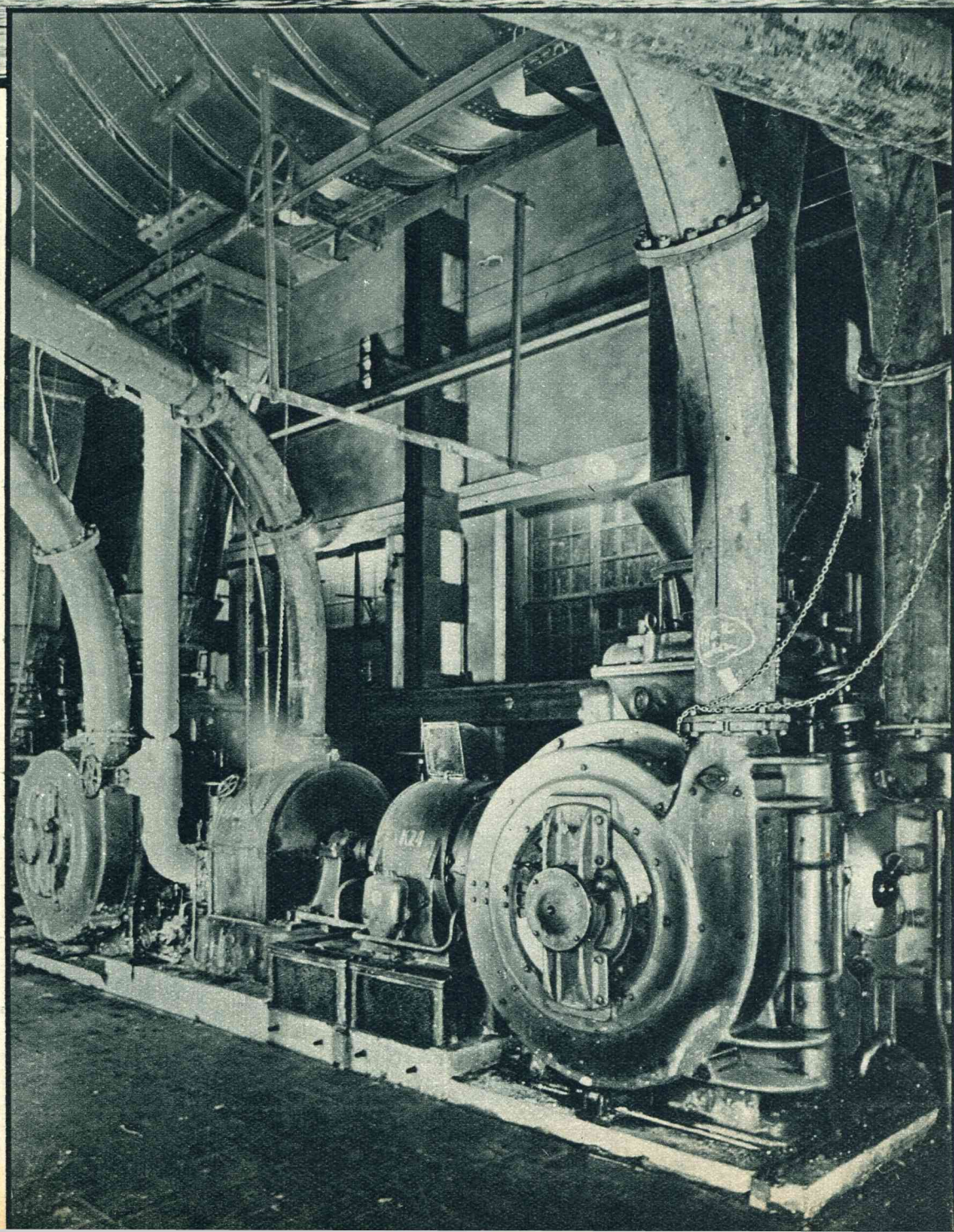

Waar LICHT EN KRACHT gemaakt worden

A

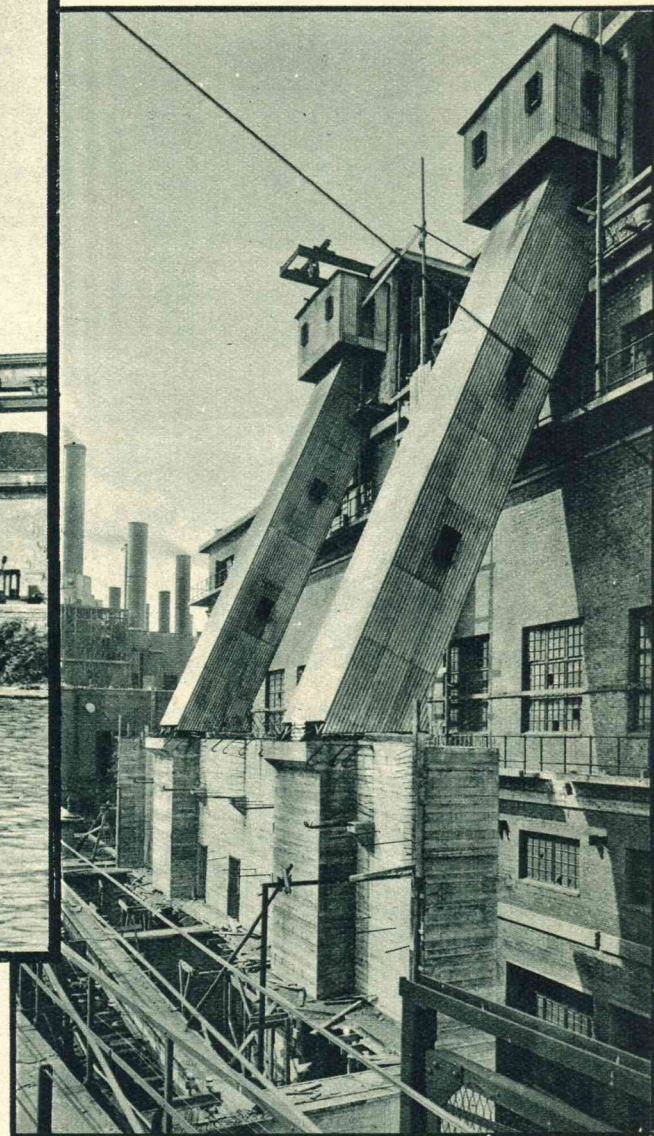
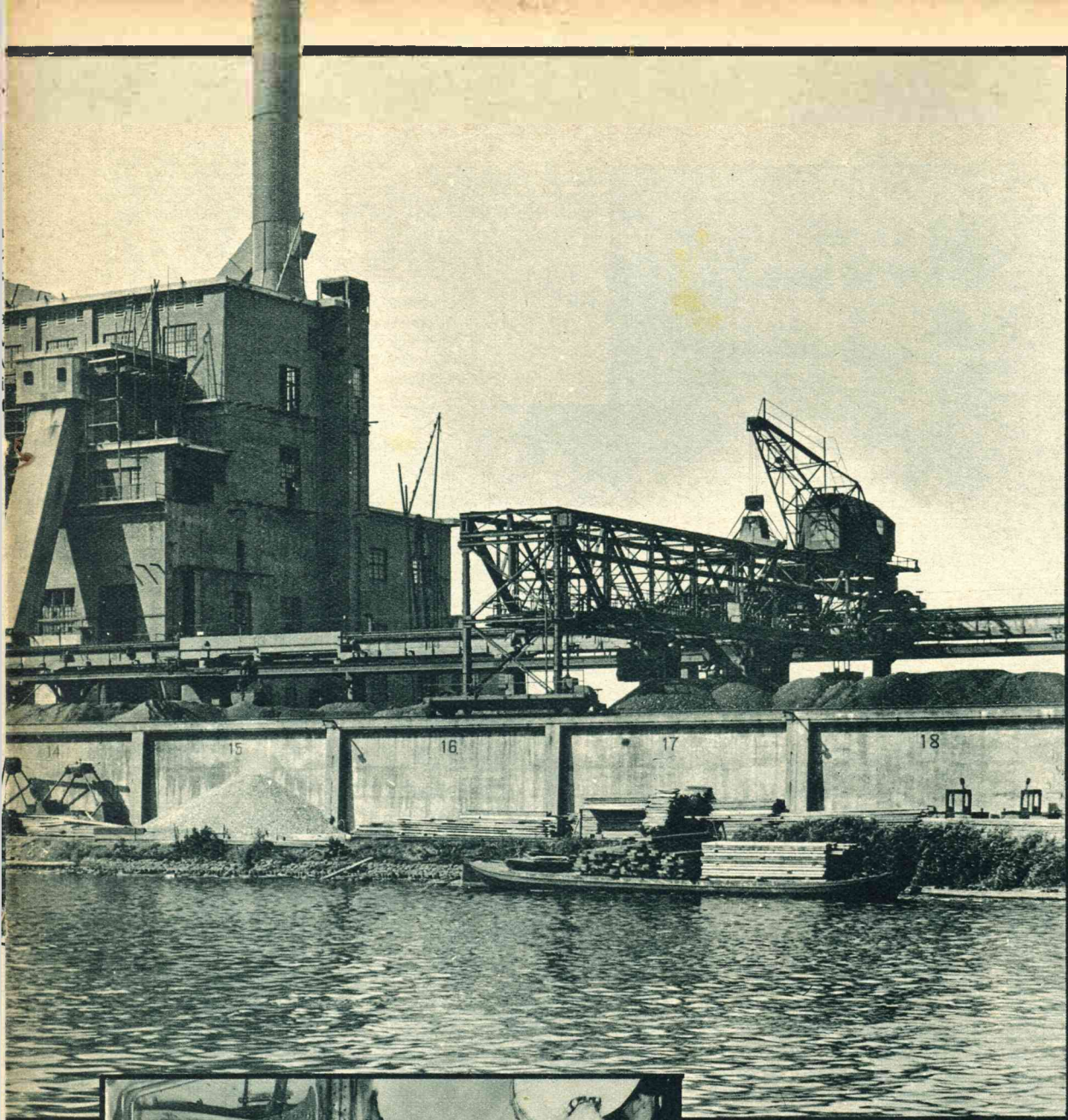
Is ge van de De Ruyterkade met 't IJ-veer naar Noord oversteekt, ziet ge 'n complex van altijd minstens ten deele dikke rookwolken uitspuwende fabrieksschoorsteenpijpen. Bijna elke Amsterdammer weet, dat daar de Centrale Noord ligt, Amsterdams electriciteitsfabriek. Bijna elke Amsterdammer weet ook, dat van daar uit heel de hoofdstad van electriciteit voorzien wordt. Men weet dat en men accepteert de talloze gemakken, die daardoor ten dienste van bedrijf, huishouden of onverschillig wat dan ook verkregen worden. Men maakt er gebruik van, zonder echter over het algemeen te weten hoe dit alles verkregen

Kolenmolens door elk waarvan 2,2 ton kolen per uur tot stof kan worden gemalen.

Gezicht op de Centrale Noord van-
af het Johan van Hasselt-kanaal.

De twee reusachtige kolensilo's der nieuwe centrale
welke 600 ton kolen kunnen bevatten, in aanbouw,

wordt ; hoe 'n enorme technische installatie er voor noodig is om Amsterdam van den benodigden stroom te voorzien.

Om een klein beeld te geven van wat er in dit reusachtige bedrijf, de grootste der Nederlandsche electriciteits-„fabrieken”, aan het hoofd waarvan hoofd-ingenieur L. Vos staat, omgaat, kunnen volgende sprekende cijfers dienen : niet minder dan 850 ton kolen worden er elken werkdag in de Centrale Noord verbruikt, terwijl de jaarlijksche productie ongeveer 350.000.000 K.W.U. electriciteit bedraagt !

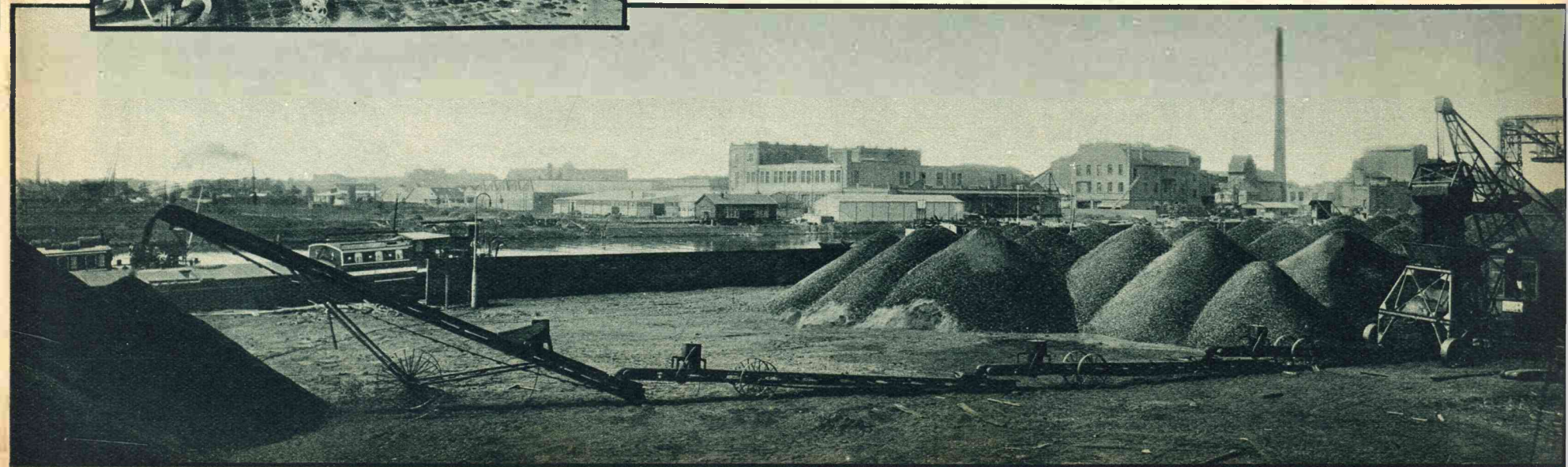
Gemaakt wordt de electriciteit niet

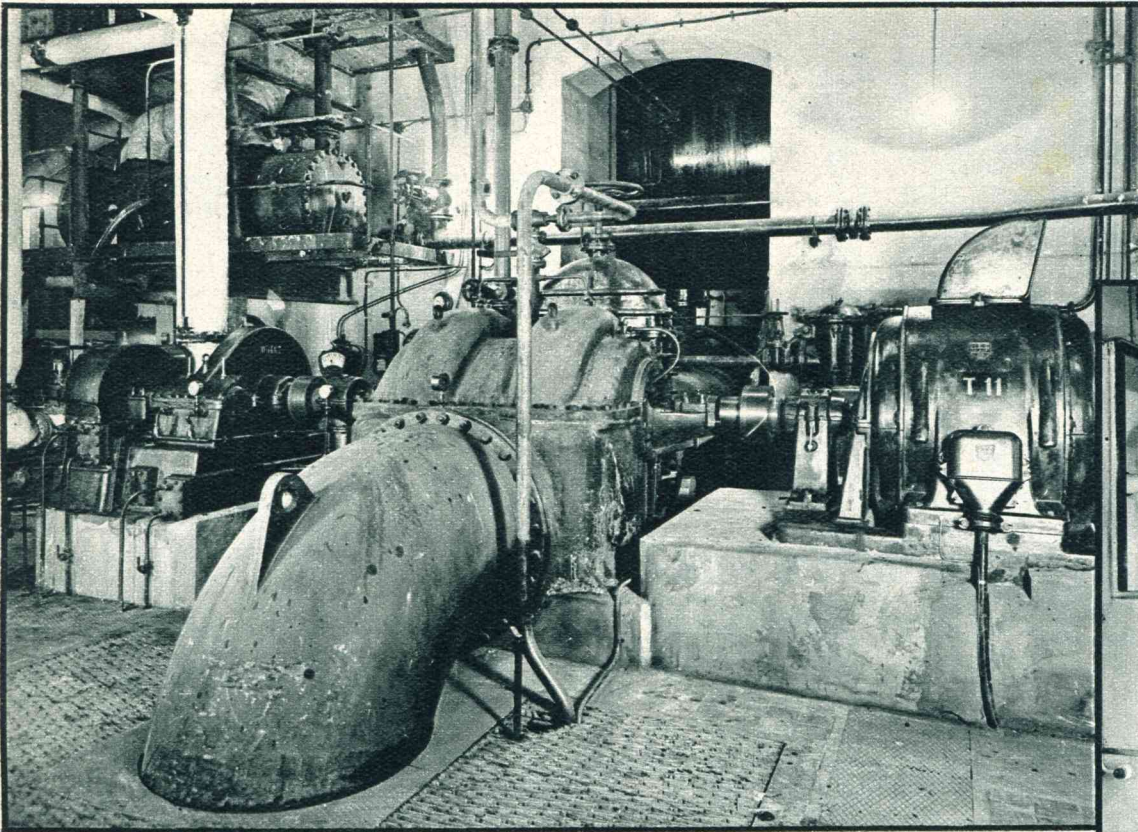
Een der twee condensors, dienende om afgewerkten stoom tot water te condenseeren.

Automatisch worden de kolen vervoerd, waarvan onderstaand plaatje 'n aardig beeld geeft.

in de Centrale Noord ; electriciteit behoort niet gemaakt te worden, omdat ze vanzelf ontstaat. Ze moet slechts voor het gebruik gereed worden gemaakt, door in beweging te worden gebracht. Daartoe dient het groote bedrijf aan de overkant van 't IJ ; daartoe rookt altijd, dag en nacht, 'n deel van dat schoorsteenpijpen-complex ; daartoe wordt in de vuurhaarden in de Centrale een alles-verzengende hitte verwekt.

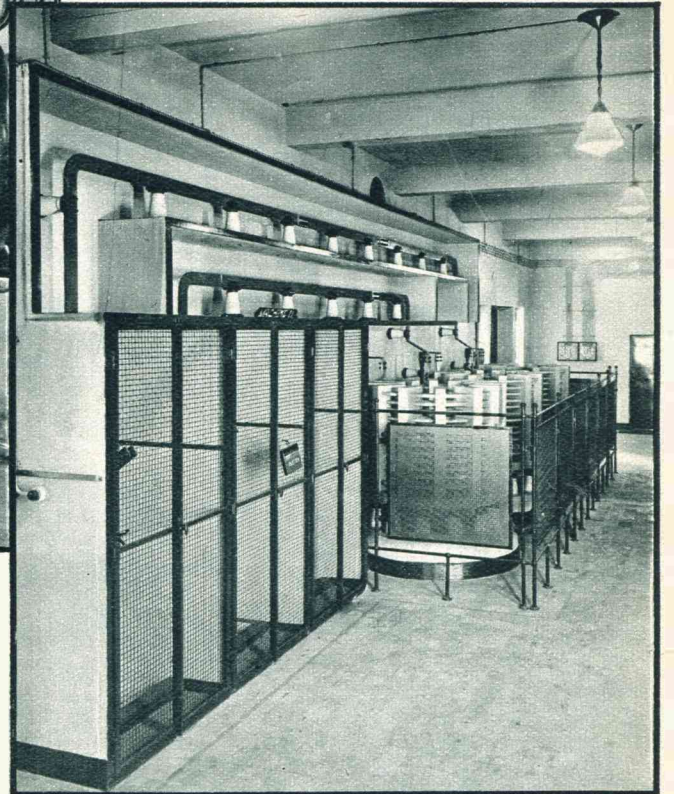
Per schip en per spoor wordt dagelijks 'n hoeveelheid van 850 ton kolen naar het kolenpark gebracht, om vervolgens door kolenmolens tot poeder te worden gemalen ; poeder, dat zóó fijn is, dat 35 procent er van de mazen passeert van 'n zeef met 6400 openingen per c.M.2 ! Deze poederkool wordt door in de kolenovens gebouwde ventilatoren automatisch in de vuurhaarden geblazen, waar hij vermengd wordt met warme verbrandingslucht. Dit mengsel verbrandt onmiddellijk, zoodat

De afgewerkte stoom der turbines wordt weder tot water gecondenseerd in twee condensors. Het hiertoe benodigde water wordt opgebracht door de hier afgebeelde pompengroepen.

De generatoren in de z.g. „hoogspanning” kunnen zoo noodig van het net een energie van 50.000 volt afgeven. Ter beveiliging dezer generatoren (bij kortsluiting enz.) zijn in het schakelgebouw reactantiespoelen aangebracht.

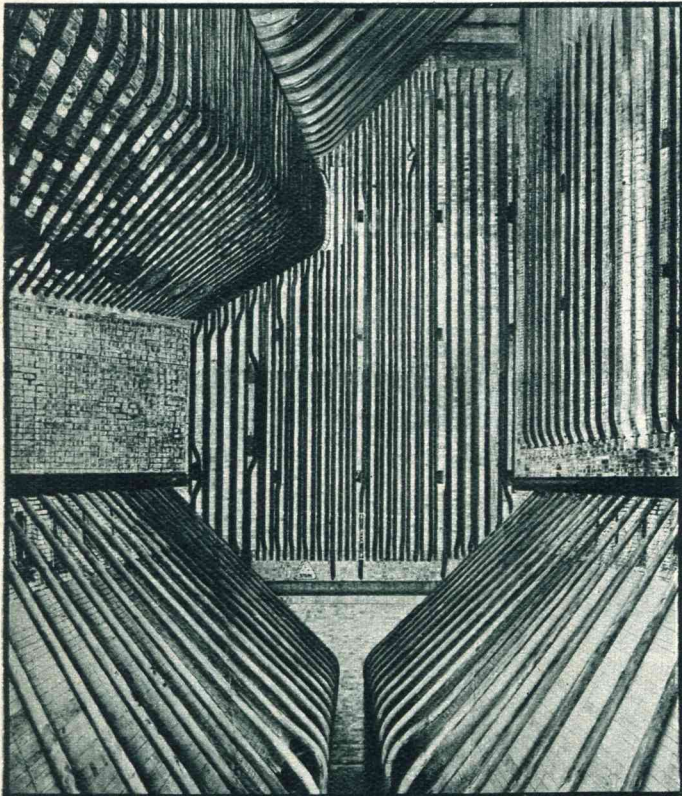
ploegen verdeeld zijn, bediend wordt. In dit kleine aantal zijn ambtenaren zoo wel als werklieden begrepen (administratie, kolentransport, ovenbediening, onderhoud, enz. enz.; kortom alles te zamen). Daarom is het frappant, zoo weinig menschen als men bij 'n bezoek aan de Centrale Noord tegenkomt.

Door de bewoners van Noord wordt veel geklaagd over de zgn. vliegash, die met den rook uit de schoorsteenen komt en hun uit den aard der zaak vrij veel last bezorgt. Daarom is het wel aardig, te vertellen, dat door zeer vernuftig geconstrueerde vliegashvangers de rookgassen eer zij door de schoorsteenen verdwijnen reeds van 'n groote hoeveelheid vliegash ontdaan zijn. Jaarlijks bedraagt de dusdanig opgevangen vliegash

18.000.000 K.G. ! Automatisch verdwijnt deze asch in een bezinkingsbassin in het Johan van Hasseltkanaal, welk bassin geregeld met behulp van grijperkranen geleidigd wordt. Getracht wordt, de hoeveelheid tóch nog via de schoorsteenen ontsnappende vliegash zoo klein mogelijk te doen zijn.

Deze korte uiteenzetting bedoelt uit den aard der zaak niet een technische verklaring te zijn van wat er in de Centrale Noord omgaat. Getracht is slechts 'n klein beeld te geven van de enorme omvangrijkheid van dit bedrijf.

HENRI STAM.

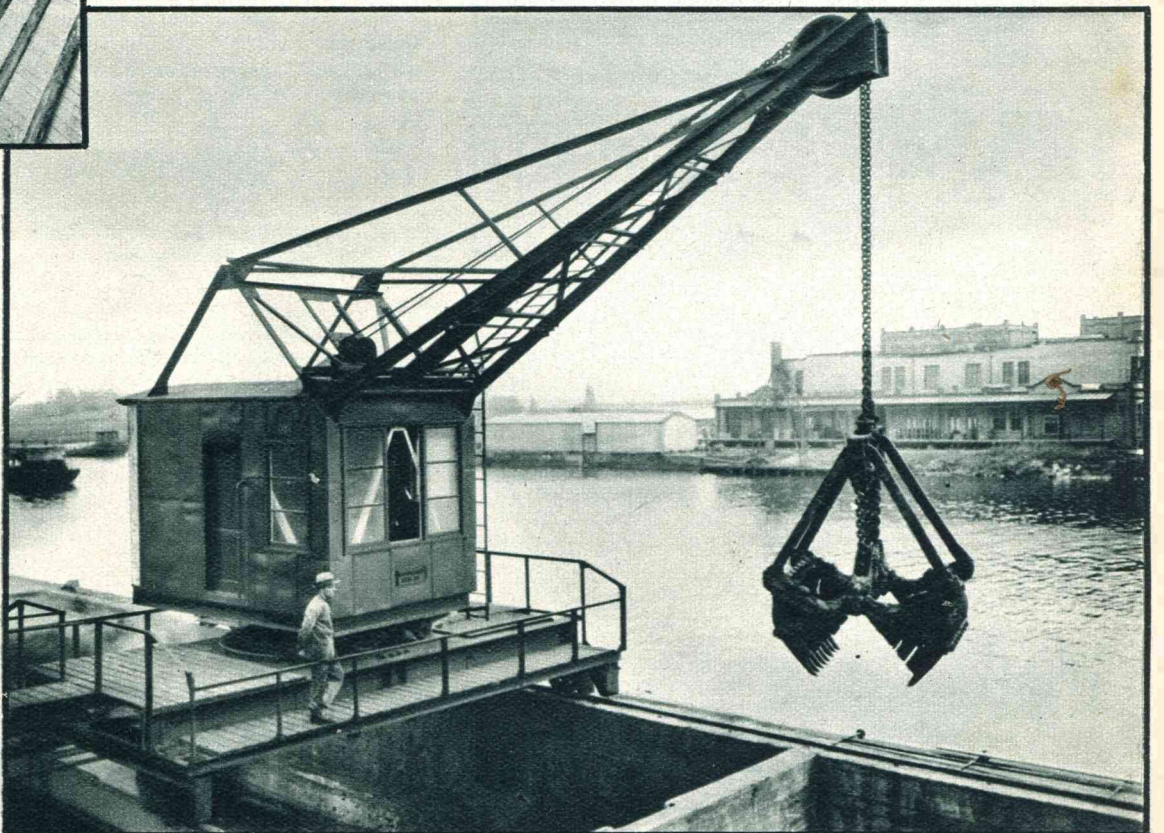
Vuurhaard met waterpijpkoeeling.

in de vuurhaarden een voor het oog niet zichtbaar gevoed wordende vlammenzee ontstaat.

Door de op deze manier verkregen hitte, die buitengewoon groot is, worden enorme hoeveelheden water tot stoom verdampt, welke stoom de machines in beweging brengt. Op de bewegende as der turbines bevindt zich 'n zgn. magnetisch veld, dat met groote snelheid langs de spoelen draait.

De electriciteit is dan in beweging gebracht en kan door middel van kabels, enz. enz. de stad worden ingezonden. Het klinkt allemaal heel eenvoudig, doch de technische installatie, die noodig is om het proces „van kolen tot electriciteit” te bewerkstelligen is enorm : van omvang en van ingenieursheid. Hoe vernuftig de samenstelling van het geheele bedrijf is, blijkt ook wel uit het feit, dat het door goed 300 menschen, die weer in drie

De door middel van hydraulische aschvang-installatie opgevangen vliegash komt automatisch in 'n daarvoor bestemd bezinkingsbassin, waaruit het door de hiernaast afgebeelde pijpkraan wordt vernijderd.

WINTER IN ZWITSERLAND

LENK

Berner Oberland, 1100 Meter boven de Zee
Ideale wintersportplaats van den eersten
rang. — Prachtige skivelden.

Sport-Hotel WILDSTRUBEL

Familie-hotel. Mooi, zonnig gelegen. Alle comfort.
Kamers met str. water en badkamer. Mooie ijs- en
lugebaan. Attracties. Pension incl. verwarming van
frs. 10.50 af. Prospectus. E. BURKHALTER

VAN RIJN'S
Utrecht **MOSTERD**
De Beste

Bent U ook in Kersttijd in gewicht toegenomen?

Ja, ja — het zou ook teveel gevraagd zijn,
al die heerlijke — maar copieuze — Kerst-
gerechten te moeten laten staan, zonder
ervan te genieten! U behoeft zich echter
niet te ergeren. Van de overvloedige kilo's
kunt U gemakkelijk weer afkomen. Gebruikt
Facil-Pastilles! Facil maakt U slank, lang-
zaam maar zeker — en zonder dieet, zonder
moeite of eenig gevaar van welken aard ook.
Facil is verkrijgbaar in apotheken en
drogisterijen à f 3.— per buis van 100 pas-
tilles voor een vermageringskuur van 3 weken.

DOOR 'T GEBRUIK VAN

NIVA

TANDPASTA

STEUNT GIJ
5 Nederlandsche Industrieën,
daar de voorn. grond-
stoffen en de ver-
pakking ook

NEDERLANDSCH FABRIKAAT
zijn.
Helpt dus
mede, de ma-
laise in EIGEN LAND
te bestrijden.
Groote Tuben 75 cts.
Kleine Tuben 25 cts.

Dr. H. NANNING's
Pharm. Chem. Fabr. N.V., Den Haag.

MIJNHARDT'S

laxeer-
tabletten

Doos 60ct
Bij Apotheken
en Drogisten

werken
zacht en zeker

Als het zoo mist

of koud en vochtig, kortom slecht
weer is, bescherm dan Uw huid met

NIVEA

Wrijf elken avond vóór het naar bed gaan
gezicht en handen flink met Nivea in. Het
weefsel wordt veerkrachtig, de huid gezonden
sterk. Weer en wind zullen U niet meer deren.

Maar ook overdag, alvorens U zich naar
buiten begeeft, kunt U zich met Nivea
inwrijven, want ze dringt diep in de huid
door, zonder glans achter te laten. Ze be-
zorgt U dat jeugdige, frissche en gezonde
uiterlijk wat wij allen zoo gaarne bezitten.

Dit is van belang:

Nivea is dag- en nachtcreme tegelijk.

Nivea is niet te vervangen, want er is
geen andere huidcreme, die het huidver-
zorgende Eucerit bevat.

Nivea: Doozen 20-90 cts
tuben 35 en 55 cts

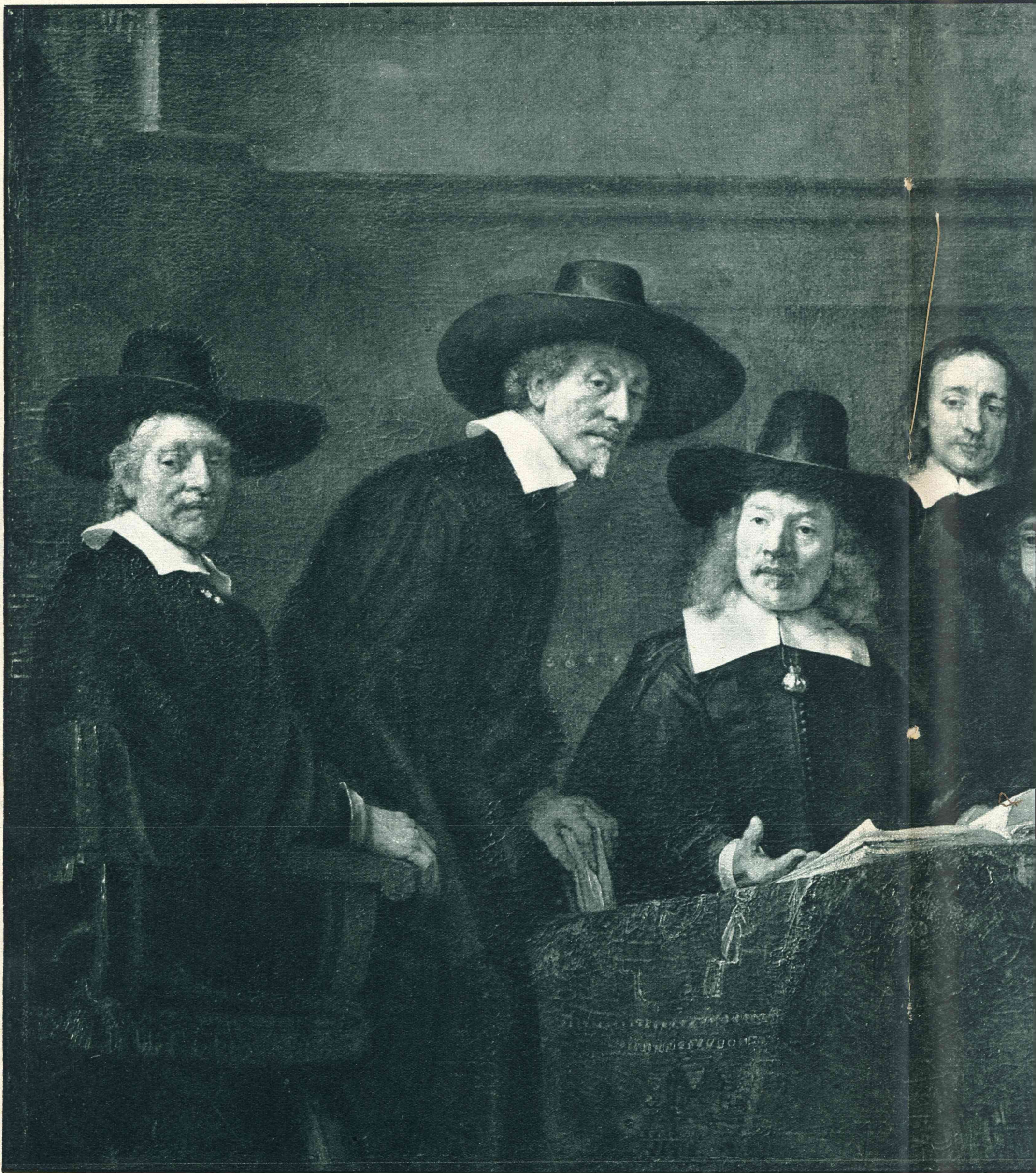

Beiersdorf N.V.
Amsterdam - C. Sarphatijkade 3

Het verschil met luxe cremes:

NIVEA: grootere werkzaamheid, lagere prijs.

Alleen **NIVEA** en **NIVEA-OLIE** bevatten het de huid verzorgende Eucerit

Er is eenig rumoer ontstaan rondom dit meesterstuk van Rembrandt, dat hij in 1662 in opdracht van het Lakenkoopersgilde vervaardigde. Het beroemde doek heeft nl. een schoonmaak

DE STAALMEESTERS

VROUWENLEVEN

RUITEN EN STREPEN

Ruiten en strepen worden door de groote mode-ontwerpers op allerlei manieren verwerkt en in de wijze, waarop ze verwerkt worden, is 'n bijna eindeloze variatie.

Stel u voor: 'n streep, schuin geknipt, voor den rok; daarboven de taille met 'n heupstuk aan den rechterkant, spits toeloopt naar onderen, óók schuin geknipt maar in tegenovergestelde richting. Tusschen taille en rok 'n gladde ceintuur,

Jongedames-costuum van donkerbruine ruige wollen stof, met blouse en sjaal van 'n bruin met gele ruit.

waarvan de strepen zich, in zigzaglijn, aansluiten bij die van de japon en daarbij 'n paar lange, wijde mouwen met dwarse strepen. Dit model voltooid door 'n kraagje en 'n strik bij den linkerschouder in de lichtste kleur van de streep vormt 'n zeer elegant geheel.

Zoo zijn er van strepen allerlei combinaties te bedenken, waardoor van de streep zelf 'n modieuze en elegante garneering is te verkrijgen.

Ook geruite stoffen leenen zich uitstekend tot dergelijke garneeringen. 'n Schuin geknipt bovenstuk kan men nemen bij 'n recht geruiten rok. Zoo'n rok kan dan weer aan den rechterkant 'n schuin geknipte baan hebben, met 'n punt, ter hoogte van de heupen, op de voorbaan gestikt. Ofwel 'n geheel rechte japon kan garneerd worden met 'n schuin geknipt inzetsel aan één kant.

Geruite stoffen worden vaak gecombineerd met 'n bijpassende effen stof.

'n Aardig voorbeeld daarvan is het jongedamestoilet van onze afbeelding: 'n rok met kort manteltje van ruige bruin-wollen stof. Blouse en sjaal zijn bruin en geel geruit. De blouse is doodeenvoudig van coupe — het lijfje schuin geknipt en de mouwen recht met donkere dwarse strepen. Heel apart is de wijze, waarop

hier de sjaal een garneering vormt van het manteltje. De revers zijn los aangezet, zoodat de sjaal daar kruisgewijs kan worden door gestoken en bij wijze van epauletten over de schouders kan worden gelegd.

Onze tweede afbeelding geeft 'n paar wandel-toiletten te zien met de kleine cape, welke nu zoo modern is.

Het eerste toilet in zwart met wit is garneerd met witte bontranden. Zwart fluweel zou voor dit costuum zeker zijn aan te bevelen.

Bij het tweede toilet is de cape op den schouder gesloten. Ze is versierd met stiksels en dient ter voltooiing van 'n zijden namiddagjaponnetje. Het geheel is bruin, evenals het kleine vilthoedje, dat erbij gedragen wordt.

PAULA DEROSE.

DE GEBREIDE HEEREN-PULLOVER

Hoe men het blokkenpatroon kan breien zonder den draad af te breken.

Verschillende dames uit-ten haar bezwaren betreffende het blokkenpatroon van den heerenpullover in ons nummer van 2 December.

„Het patroon is prachtig, maar wat is het lastig, dat men telkens den draad moet afbreken, als men aan het blokkenpatroon bezig is.”

Dit is inderdaad 'n bezwaar; ik heb dan ook gezocht naar een middel om dit te voorkomen, en ik heb er iets op gevonden zoo doodeenvoudig, dat het me

eigenlijk verbaast, dit niet eerder te hebben bedacht.

Men breit met *naalden zonder knoppen* en dan afwisselend 2 toeren aan den rechter- en 2 toeren aan den linkerkant van het werk. Men breit dus, na den boord:

1ste toer: met gemêleerde wol, 3 r., 1 bruine st. aver. afhalen — verder 6 r. 1 st. afhalen, om en om. Op het laatst van de naald weer 3 st.

2de toer: niet het werk omkeeren, maar weer beginnen aan den rechtschen kant van het breiwerk: met bruine wol, r. breien.

Nu zijn beide draden aan den linkerkant van het werk. Men keert dan het werk om en breit met de beige wol:

3de toer: 1 r. 2 aver., 1 bruine st. afhalen. Verder 6 aver. 1 st. afhalen enz.

4de toer: Niet het werk omkeeren, maar met bruine wol aver. breien.

Dan keert men het werk om en herhaalt den 1sten en den 2den toer, waarna men het werk weer omkeert en den

7den toer terug breit met bruine wol, aver.

8ste toer: met beige wol: 1 r. 2 aver. 1 st. afhalen. Verder 6 aver. 1 st. afhalen enz.

9de toer: het werk omkeeren, met bruine wol. 1 r. 10de toer: met beige wol: 3 r. 1 st. aver. afhalen. Verder 6 r. 1 st. aver. afhalen enz.

11de toer: met bruine wol aver.

12de toer: met beige wol: 1 r. 2 aver. 1 st. afhalen. Verder 6 aver. 1 st. afhalen enz.

13de toer: met bruine wol r.

14de toer: met bruine wol aver.

Deze 14 toeren herhaalt men telkens en volgt verder het patroon van den pullover. De draad behoeft dan geen enkelen keer te worden afgebroken en het patroon is zeer gemakkelijk te volgen. Men lette er vooral op, dat slechts met de bruine wol alle steken gebreid worden, terwijl men bij het breien met de beige wol om de 6 st. 1 st. afhaalt.

Daar ik uiteraard over deze rubriek hoofdzakelijk brieven en briefkaarten ontvang van dames, die omtrent het een of andere patroon nog nadere inlichtingen wenschen, ben ik des te erkentelijker voor betuigingen van ingenomenheid met onze patronen, zooals ik ze van verschillende dames

mocht ontvangen. Vooral het patroon van de sportkousen schijnt zeer in den smaak te zijn gevallen.

Daar de kousen natuurlijk in de rondte worden gebreid, veroorzaakt het blokkenpatroon in 2 kleuren hier geen last.

In de beschrijving van het pulloverpatroon ontdek ik nog 'n klein foutje. Er staat: „7de toer: 1 r. 1 aver.” De 1 moet hier wegvallen. Dus: 1 r., aver. tot den laatsten st. enz.

Dat men bij de halsafwerking bij het opnemen der steken in het midden van voren 'n paar steken moet overslaan, hebben de lezeressen zeker wel begrepen.

THÉRÈSE.

De nieuwe korte cape. Links: Zwarte japon met cape, garneerd met witte bontranden. Rechts: Bruin zijden namiddagtoiletje met bijbehorende cape.

*Evenals 9 van de 10
Filmsterren*

*gebruikt Hollands
eigen favoriete*

LUX

**TOILET
ZEEP**

„ houdt mijn huid prachtig in orde ”

Truus van Aalten

Bekoorlijke jonge dame die alle harten in Holland heeft veroverd - wie zou beter kunnen weten dan Truus van Aalten hoe de delicate zachtheid van een fraaie huid behouden blijft?

Sprekende over haar werk zegt zij „Filmsterren moeten een toiletzeep kiezen, die zelfs de leerste huid niet schaden kan”.

U kunt U dus indenken hoe zorgvuldig zij zoekt naar de zachtste en de zuiverste toiletzeep „Ik vind, dat de zeldzame zuiverheid van Lux Toilet Zeep voor mijn huid het best geschikt is en haar

uitstekend in conditie houdt.”

En negen van de tien filmsterren over de heele wereld gebruiken deze zelfde zeep. Zij moet dus ook goed zijn voor Uw huid.

***Kent U al den
nieuwen
LAGEN PRIJS?***

nu slechts 20 cent per stuk!

3 stukken in één omslag 50 cent

12 kleine stukken 70 „

LEVER'S ZEEP MIJ. N.V., VLAARDINGEN

De Oud-Internationals te Haarlem in actie. Op Nieuwjaarsdag speelden de Ned. elftalveteranen hun traditionele wedstrijd tegen H.F.C. en werden met 1-5 geklopt. Hierboven de ploeg. Staande v.l.n.r.: Bosschart, Grijseels, Thomee, Pijl, Sigmond, Schetters, Houtkooper, de Haas. Voor (knielend): Krom, Denis, Jan de Boer.

SPORT VAN ZONDAG

Voor de voetbalenthousiasten is de eerste dag van het nieuwe jaar niet zeer belangrijk geweest. De K.N.V.B. had zooveel erbarmen met onze door punch en olieballen aan maagstoornis lijdende voetbaltrappers, dat hij eenvoudig geen enkelen wedstrijd vaststelde; een standpunt dat wij in onzen amateuristischen heilstaats gaarne toejuichen...

Jan Publiek is intusschen met dergelijke maatregelen minder gebaat en dient in zoo'n geval genoeg te nemen met één of ander surrogaat, dat meestal vrij smakeloos wordt opgediend.

De actieve hoofdstedelijke voetbalofficials waren er echter ditmaal in geslaagd om iets zeer goeds op te dienen. De keurploegen van Rotterdam en de hoofdstad zouden elkaar in het Stadion treffen, welk evenement in elk geval nog een kleine 15000 menschen naar Amsterdam Zuid had gelokt.

Men kan het noch den Amsterdammer, noch den bewoner van de Maasstad kwalijk nemen dat hij in zijn plaatselijk voetbal zoo'n beetje den neus van den Hollandschen zalm ziet. Rotterdam met

H.F.C. tegen de Oud-Internationals in actie. Spelmoment uit dezen wedstrijd. De verdediging der oranje-truien in een moeilijk parket.

zijn Feijenoord en de hoofdstad met Ajax geven inderdaad reeds jaren den toon aan, terwijl bovendien in

beide steden de vooraanstaande tweede-klassers herhaaldelijk aan de poort van het voetbalwalhalla klopten. Inderdaad moet een verzameling van de crème de la crème uit deze menigte, wel iets bijzonders zijn, waaruit dus blijkt dat de behoorlijke belangstelling voor dit stedentreffen niet ongewettigd kan worden genoemd.

De roodzwarte ploeg is intusschen niet meegevallen. Of de strijd in zijn geheel min of meer beneden de verwachtingen is gebleven zullen wij in het midden laten, doch het spel van den Amsterdamschen aanval b.v. was maar zoo zoo. Het feit trouwens dat een aanvalslinie met v. Reenen, Volkers en Slot als binnentrio geen enkel doelpunt weet te scoren tegen een verdediging van behoorlijke, doch geen buitengewone kwaliteit, spreekt boekdelen.

Verdere critiek kan gevoeglijk achterwege blijven. Rotterdam heeft de overwinning verdiend. De overwinning was verdiend en wij hebben niet

Zaterdag werd te Amsterdam de rugby-wedstrijd A.R.V.C. — Hilversum gespeeld. Spelmoment tijdens dit treffen.

den indruk dat Amsterdam er veel beter zou afkomen wanneer dezelfde teams elkaar opnieuw zouden treffen.

En nu gaan we onze onverdeelde aandacht weer aan de competitie schenken en aan de ophanden zijnde ontmoeting tusschen Hollanders en Zwitsers.

De eerste maanden van het nieuwe jaar zullen aan het meerendeel van onze stadgenooten nog wel de noodige emoties brengen. Ajax kan daar voor zorgen met zijn kampioenskansje. Blauw Wit is ook nog in staat om de gemoederen in beroering te brengen, terwijl de tweede klassers Zeeburgia en D. W. S. hun grooten aanhang niet beter van

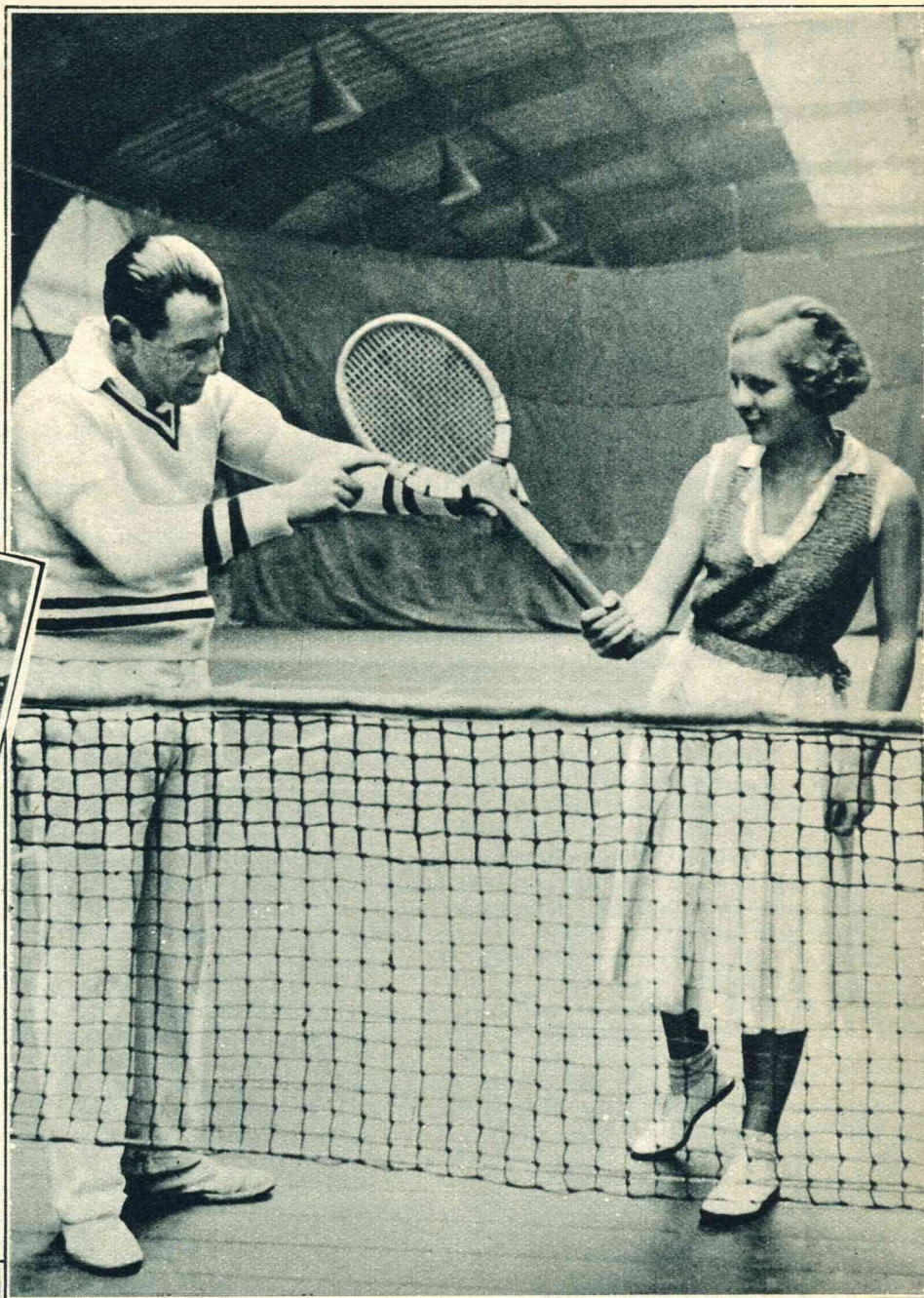
dienst kunnen zijn dan door voor een aangename verrassing te zorgen.

Zoo blijft er als steeds nog heel wat te wenschen. Moge het jaar 1933 onzen sportmensen welgezind zijn en 'n behoorlijke portie van al het goede brengen, dat men hun tijdens de laatste dagen heeft toegewenscht.

Het Rotterdamsche voetbalelftal, dat Zondag den stedenwedstrijd tegen Amsterdam met 2-1 won. Achterste rij v.l.n.r.: Bul, v. Male, Mastenbroek; midden: Hoek, B. Pauwe, v. Ooyen. Voor: Westdijk, Duinhouwer, Wendt, Formenoij, De Haay.

Zaterdag had de opening plaats van de Eerste Nederlandsche Tennisschool (E.N.T.) in het R.A.I.-gebouw te Amsterdam. De algemeene leider, N. Courvoisier, geeft les.

Spelmoment uit den wedstrijd Amsterdam—Rotterdam op Nieuwjaarsdag. Een der weinig doortastende hoofdstedelijke aanvallen.

EEN GOEDE ACTRICE

door

AGATHA CHRISTIE

De toeschouwer op de vierde rij parterre leunde voorover en staarde ongeloovig naar 't tooneel. Zijn sluwe oogen knepen zich tot spleten samen. „Nancy Taylor,” mompelde hij, „lieve deugd, het is Nancy Taylor!”

Zijn blik vestigde zich op het programma in zijn hand.

„Olga Stormer! Dus zóó noem je jezelf nu. Een beroemdheid ben je geworden! Dan zul je wel aardig wat geld verdienen. Ik ben benieuwd, wat je te vertellen hebt, als Jake Levitt plotseling voor je neus staat.”

Het doek viel na het eerste bedrijf en een daverend applaus klaterde door de zaal. Olga Stormer, de groote actrice, die in een paar jaar tijd de harten van het theater-publiek veroverd had, voegde op het oogenblik een nieuwen triomf toe aan haar reeks van successen, als „Cora” in „De Wrekende Engel.”

Jake Levitt nam geen deel aan het applaus, een flauw lachje speelde om zijn lippen. Verdorie, wat een bof! Juist nu hij vrijwel aan den grond zat! Ze zou natuurlijk probeeren hem van haar hals te schuiven, maar dat zou haar niet lukken!

* * *

Den volgenden morgen zat Olga Stormer in haar zitkamer een brief te lezen. Het bleek gezicht met de volmaakte, beweeglijke trekken, stond iets strakker dan gewoonlijk en telkens staarden de grijs-groene oogen onder de sierlijk-gevormde wenkbrauwen in de verte.

Toen klomk haar stem — een stem, die vol en week kon trillen van aandoening, of hoog en helder kon juichen als zilver —: „Miss Jones!”

Een jong meisje met een bril op, blocnote en potlood in de hand, kwam haastig uit een aangrenzende kamer aanloopen.

„Wilt u even Mr. Danaham opbellen en vragen of hij direct hier kan komen?”

Na een kwartier verscheen Syd Danaham, Olga's impresario. Zoodra hij binnenkwam wierp ze hem over de tafel het zoeven ontvangen epistel toe:

„Lees dat eens,” verzocht ze kort.

„Geachte Mevrouw,

Ik ben vol lof over uw spel in „De Wrekende Engel”. Ik geloof, dat we een gemeenschappelijke vriendin hebben, n.l. Miss Nancy Taylor, uit Chicago. Binnenkort zal er een artikel over haar verschijnen. Indien u er belang in stelt daar eens over te spreken, zal ik u gaarne bezoeken op een door u vast te stellen uur.

Hoogachtend,
Jake Levitt.”

Danaham keek verwonderd op.

„Ik begrijp er niets van. Wie is Nancy Taylor?”
„Een meisje, dat beter dood kon zijn, Danny,” haar stem klomk nu bitter en vermoeid. „Een meisje, dat ook dood was, totdat deze aasgier haar weer in het leven riep.”

„O, dus...”

„Ja, ik ben het, Danny.”

„Dus dit beteekent zooveel als afpersing?”

Zij knikte. „Inderdaad, en door een man, die deze kunst in alle perfectie verstaat.”

Danaham fronste de wenkbrauwen en dacht na. Olga liet de kin op haar lange, slanke hand rusten en keek hem met ondoorgrondelijke oogen aan.

„Kun je hem niet overbluffen? Alles brutaalweg ontkennen? Hem in den waan brengen, dat hij door een sprekende gelijkenis op een dwaalspoor is gebracht?”

Olga schudde het hoofd. „Levitt leeft van afpersing. Hij is heusch wel zeker van zijn zaak. Je begrijpt, wat het voor mij beteekent, als hij zijn bedreiging uitvoert.”

Danaham knikte. Een paar weken geleden was de verlosing van Sir Richard Everad, lid van het Lagerhuis, met de actrice publiek geworden.

„Neen, er zijn maar twee mogelijkheden,” vervolgde ze na een korte, pijnlijke pauze.

„Welke dan?” vroeg de impresario gespannen.
„Betalen — en dat is natuurlijk hopeloos, want daar komt nooit een eind aan — of verdwijnen en opnieuw beginnen. Niet dat ik spijt heb van wat ik deed. Ik was een doodarm meisje, Danny, dat wanhopig haar best deed, om niet zedelijk en maatschappelijk ten onder te gaan. Ik schoot een man neer, een beest van een man, die het verdiende; het was eerder een terechtstelling dan een moord. De omstandigheden, waaronder ik hem doodde, waren van dien aard, dat geen rechter ter wereld mij veroordeeld zou hebben, het was zuiver een kwestie van noodweer. Nu weet ik dat, maar toen... toen was ik alleen maar een bang meisje en... ik vluchtte. Sir Richard weet alles, hij is een fijnbeschaafd en gevoelig man en begrijpt, maar je kent het op sensatie beluste publiek goed genoeg om te weten hoe dat zoo iets opneemt. Het zou het einde van mijn carrière be tekenen.”

Danaham knikte.

„Weet je niets van Levitt, waarmee je vat op hem hebt?” vroeg hij toen.

Olga schudde het hoofd. „Neen, hij is veel te glad om zich in de kaart te laten kijken en te laf om een echte misdaad te begaan.” Haar eigen woorden schenen haar op 'n idee te brengen. „Hij is laf,” herhaalde ze op nadenkenden toon, „een ellendige lafaard. Misschien kunnen we van zijn lafheid gebruik maken om hem klein te krijgen.”

„Als Sir Richard hem eens te woord stond en bang maakte?” stelde Danaham voor.

„Daar is Richard te veel gentleman voor. Hij is geen tegenpartij voor een schavuit als Levitt.”

„Kan ik dien vent niet ontvangen en onder handen nemen?”

„Het spijt me, Danny, dat ik het zoo ronduit zeggen moet, maar ik geloof niet, dat jij tegen zijn geslepenheid opgewassen bent. Wacht eens, ik geloof dat ik een idee krijg! Een vrouw moet dat karweitje opknappen, een vrouw die de moeilijkheden van het leven uit eigen, bittere ervaring kent. Olga Stormer bijvoorbeeld. Neen, praat even niet tegen me, ik krijg een reuzenidee!”

Zij leunde voorover en liet haar gezicht op beide handen rusten. Na enkele oogenblikken hief ze met een ruk het hoofd op.

„Hoe heet dat meisje ook weer, dat voor mij zou willen invallen, als ik eens niet kan optreden? Heet ze niet Margaret Ryan? Dat meisje, dat net zulk haar had als ik?”

„Het haar is goed,” verklaarde Danaham op critischen toon, terwijl hij zijn oogen op Olga's goudbruine hoofd liet rusten, „maar verder deugt ze niet. Ik was van plan haar de volgende week te ontslaan.”

„Als alles goed gaat, als we erin slagen, een stokje te steken voor Levitt's geniepiggen toelag, zul je er toch niet aan kunnen ontkomen haar een poosje in mijn rol te laten optreden.” Met een handgebaar wuifde ze zijn bezwaren weg. „Ik zal toch moeilijk kunnen spelen, als ik met Sir Richard op de huwelijksreis ben.” Ze zweeg even en toen vroeg ze rechtstreeks, op een manier, die geen ontwijkend antwoord toeliet: „Danny, vertel me eens eerlijk: Vind je, dat ik acteren kan? Dat ik tot het echte tooneelspelersras behoor? Of ben ik alleen maar een aantrekkelijke vrouw, die de kunst verstaat zich goed te kleeden?”

„Of je een rasechte actrice bent, Olga? Alle menschen, kind; ik geloof niet dat er sinds Sarah Bernard een actrice als jij geweest is!”

„Dank je voor het compliment,” zei ze met een vaag lachje, „al is het sterk overdreven. Maar in ieder geval, als je vindt dat ik werkelijk acteren

kan en Levitt inderdaad zoo'n lafaard is, als waarvoor ik hem aanzie, dan zal het wel lukken. Neen, ik vertel je niets van mijn plan. Het eenige wat jij te doen hebt, is dat meisje Ryan voor me op te schommelen. Zeg haar, dat ik belang in haar stel, en dat ik het erg prettig zou vinden als ze hier morgenavond kwam eten. Dat doet ze vast wel.”

„Dat denk ik ook.”

„Mooi. Maak nu dat je weg komt, Danny, en laat de rest maar aan mij over.”

Toen riep ze luid: „Miss Jones!”

Langzaam de kamer op en neer loopend, dicteerde Olga haar secretaresse de correspondentie voor dien dag. Doch één briefje schreef ze eigenhandig.

Jake Levitt, in zijn kale kamer, lachte boosaardig toen hij haar antwoord ontving. Het luidde:

„Mijnheer,

Ik kan mij de dame, waarover u schrijft, niet meer herinneren, maar ik ontmoet zooveel menschen, dat mijn geheugen wel eens te kort schiet. Ik ben altijd gaarne bereid mijn mede-actrices te helpen en zal vanavond om 9 uur thuis zijn om u te ontvangen.

Hoogachtend,
Olga Stormer.”

Levitt knikte goedkeurend. Handige brief! Ze erkende niets. Niettemin scheen ze geneigd te onderhandelen. Hij scheen inderdaad een goudmijn te hebben aangeboord!

* * *

Precies om negen uur stond Levitt voor de deur van Olga's flat en drukte op de bel. Niemand verscheen om hem open te doen en juist toen hij nogmaals wilde bellen, merkte hij, dat de deur niet op slot was. Hij duwde haar open en kwam in de hall. Aan zijn rechterhand zag hij een open deur, die naar een helder verlichte kamer leidde.

Levitt ging binnen.

Op de tafel onder de lamp lag een stuk papier. „Wacht alstublieft even, tot ik terugkom. O. Stormer,” las hij.

Levitt ging zitten en wachtte. Hij kon zich niet precies realiseren waarom, maar hij was zich bewust van een onbehaaglijk gevoel. Het was zoo vreeselijk stil in huis. En toch, hoe stil het ook was, hij kreeg de bespottelijke, maar daarom niet minder onplezierige gewaarwording dat hij niet alleen was. Onzinnig! Hij veegde zich het zweet van het voorhoofd. En steeds werd het gevoel sterker, meer tastbaar. Hij was niet alleen. Met een gesmoorde verwensching sprong hij op en begon door de kamer te ijsberen. Binnen een paar minuten zou de actrice terugkomen en dan...

Met een onderdrukten kreet bleef hij als aan den grond genageld staan. Van achter de zwart fluweelen gordijnen, die de ramen bedekten, zag hij opeens een hand uitsteken. Hij bukte zich en raakte haar aan. Koud — verschrikkelijk koud — de hand van een doode.

Met een schreeuw rukte hij de gordijnen opzij. Daar lag een vrouw, de eene arm uitgestrekt, de andere dubbel gevouwen onder het voorover liggende lichaam; het goudbruine haar in een verwarde massa in haar hals. Olga Stormer! Zijn vingers omklemden haar ijskoude pols. Het was zooals hij gevreesd had: ze was dood!

Het volgend oogenblik viel zijn oog op twee eindigen rood koord, die in grillige kwasten eindigden en half verborgen waren door het weelderige, goudbruine haar. Behoedzaam raakte hij ze aan, het hoofd zakte slap omlaag toen hij dit deed en hij kreeg een glimp van een verwrongen paarskleurig gezicht. Met een nieuwen, onderdrukten schreeuw sprong hij achteruit en een oogenblik had hij een gevoel alsof alles om hem heen draaide. Dit beteekende moord; de vrouw was geworgd en... zij was niet Olga Stormer!

Wat was dat in vredesnaam nu weer? flitste het in doodangst door zijn hersens. Achter zich hoorde hij gerucht. Toen hij zich omkeerde, staarde hij in

de van schrik wijd opengesperde oogen van een dienstmeisje, dat zich tegen den muur aandrukte. Haar gezicht was even wit als het mutsje en de schort, die ze droeg, maar hij begreep de uitdrukking van ontzetting en afgrijzen in haar blik pas volkomen, toen haar met moeite uitgebrachte woorden hem het gevaar deden beseffen, waarin hij verkeerde.

„U.... u.... hebt haar vermoord!”

„Neeen neen....” klonk zijn stamelend antwoord, „ze was al dood, toen ik haar vond.”

„Ik heb gezien dat u het deed,” hield het dienstmeisje vol, nu vrijer-uit en vlotter sprekend. „U trok het koord aan en worgde haar. Ik heb haar rochelende laatste ademhaling gehoord.”

Het angstzweet brak Levitt uit. Bliksemsnel liet hij de gebeurtenissen van de laatste minuten aan zijn geest voorbijgaan. Het meisje moest zijn binnengekomen, juist op het oogenblik dat hij de uiteinden van het koord in zijn handen hield; ze had het hoofd omlaag zien zakken en zijn gesmoorden angstschreeuw voor den stervens-kreet van het slachtoffer gehouden. In namelooze wanhoop waren zijn oogen als gehecht aan haar

gezicht. Doodsangst en koppige domheid was het-geen haar gezicht uitdrukte. Zij zou aan de politie vertellen, dat ze den moord had zien plegen en het scherpste kruisverhoor zou haar niet van dat idee-fixe kunnen afbrengen, daarvan kon hij zeker zijn. En dat beteekende de strop....

Wat een afschuwelijke, niet te voorziene samenloop van omstandigheden: welk een meesterwerk van een blind noodlot! Maar was dat inderdaad zoo — zat hier niet een of andere duivelsche streek achter? Er was iets duivelsch in!

In een plotselingen impuls vroeg hij, het meisje strak aankijkend:

„Je weet toch zeker wel, dat dat niet je mevrouw is?”

Haar toonloos, haast werktuiglijk gegeven antwoord wierp licht op de situatie.

„Nee, het is een collega van haar, een zoogenaamde vriendin — in werkelijkheid waren ze kat en hond. Vanavond hadden ze het ook weer zoo op hun heupen.”

Het was een valstrik en hij was erin gelopen, dat was hem maar al te duidelijk thans.

„Waar is je mevrouw?”

„Uitgegaan tien minuten geleden.”

Als een lam was hij in de val gelopen. Wat een sluwe, handige duivelin, die Olga Stormer! Ze had zich van een mededingster bevrijd en hij zou voor haar daad moeten boeten! Hij zou hangen.... en hij was onschuldig.... onschuldig!

Een zacht geritsel bracht hem tot de werkelijkheid terug. De kleine dienstbode sloop langs den muur naar de deur. Ze scheen weer in staat om te denken, te handelen.... Haar blik ging naar de telefoon en dan weer terug naar de deur. Hij moest iets doen, hij moest haar het zwijgen opleggen, tot elken prijs. Het was het eenige, dat hem overbleef. Als hij dan toch zou worden opgehangen, dan liever voor een misdaad, die hij werkelijk had gepleegd, dan voor een waaraan hij zoo onschuldig was als een pasgeboren kind.

Opeens was het, alsof de adem hem in de keel stokte. Op de tafel naast haar, bijna onder het bereik van haar hand, lag een kleine, elegante, met edelstenen versierde revolver. Als hij die het eerste kon grijpen!

Haar instinct of haar oogen schenen haar te waarschuwen. Op het moment dat hij erop af sprong pakte ze de revolver op, en richtte haar op zijn borst. Hij bleef stokstijf staan: een revolver, die aan een vrouw als Olga Stormer behoorde, zou ongetwijfeld geladen zijn.

Een ding was in zijn voordeel: zij stond nu niet meer tusschen hem en de deur. Misschien zou ze wel niet durven schieten, zoolang hij haar niet aanviel. In ieder geval moest hij zijn kans wagen. Hij retireerde ijlings zigzagsgewijze naar de deur, de hall door naar buiten door de toegangsdeur van de flat, die hij met een smak achter zich dicht sloeg. Hij hoorde haar stem, die zwak en onzeker riep:

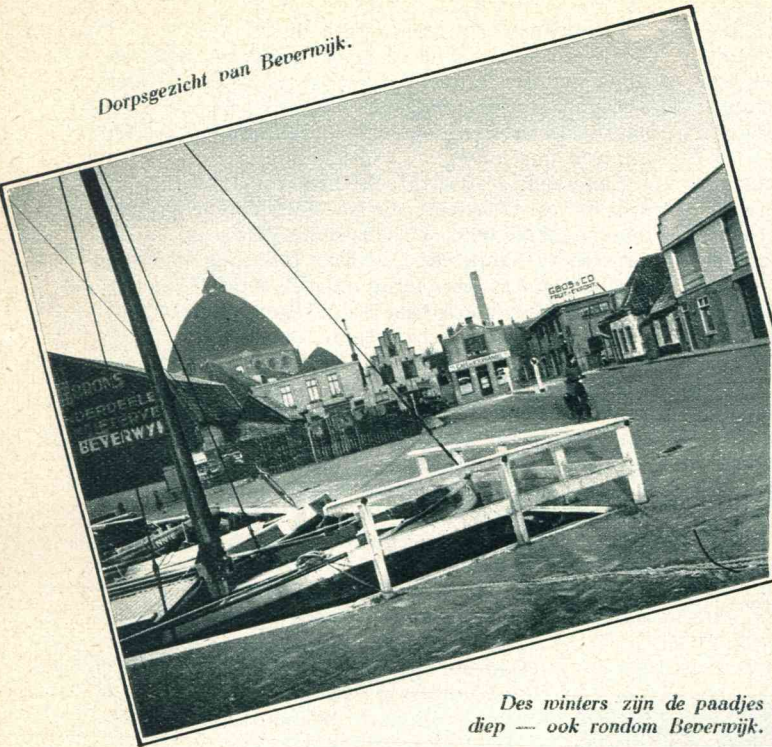
„Politie, moord!” Zij zou harder moeten roepen, wilde ze door iemand gehoord worden. Hij had tenminste een voorsprong. Hij rende de trap af, vloog de straat op; toen matigde hij zijn vaart, sloeg als een rustige wandelaar den hoek om. Hij had zijn aftochtsplan te voren zorgvuldig opgesteld. Zoo gauw mogelijk naar Gravesend! Vannacht voer er een boot uit naar afgelegen oorden. Hij kende den kapitein: een man, bereid om tegen een flinke vergoeding geen lastige vragen te stellen. Eenmaal aan boord en in open zee, zou hij veilig zijn!

Om elf uur rinkelde Danaham's telefoon en klonk Olga's stem: „Wil je een contract in orde maken voor miss Ryan? Nee, het helpt niet, of je sputtert. Ik ben haar wel wat verschuldigd, na alles, wat ik haar vanavond heb aangedaan. Wat? Ja, ik geloof, dat ik mijn moeilijkheden te boven ben. Hoe? Ik deed een paar verdoovende druppels in haar koffie, doodonschuldig goedje, waar ze verder geen last van had. Daarna verfde ik haar gezicht paars en bond haar linkerarm af, dat die koud zou aanvoelen. Begrijp je er niets van? Jammer voor je, want nu zul je geduld moeten hebben tot morgen, ik heb op het oogenblik geen tijd het je allemaal precies uit te leggen. 'k Moet gauw m'n schort en mutsje opbergen, voordat mijn goeie ziel van 'n Maud uit de bioscoop thuis komt. Er was een pracht drama, vertelde ze. Maar het zal toch wel kinderspel zijn, vergeleken bij wat hiervanavond is vertoond. De rol die ik heb gespeeld was ongetwijfeld mijn beste creatie tot nu toe. Jake Levitt is inderdaad een lafaard en ik.... O, Danny, ik geloof heusch, dat je gelijk had, toen je zei dat ik geen onverdienstelijke actrice ben...”

Mussolini Jr.

Dorpsgezicht van Beverwijk.

Des winters zijn de paadjes
diep — ook rondom Beverwijk.

BEVERWIJK EN OMGEVING

Winterzon in het bosch
tusschen Beverwijk en Wijk aan Zee.

Mistige morgen in het Park Rooswijk.

Van Duivelseiland het Verlost

DE ONTZETTENDE ERVARINGEN VAN 'N ONSCHULDIG VERBANNENE

IX. SOLDATEN TE RIJSSEL EN TE KEHL.

Nu is het de eerste taak van den veroordeelde, een nieuwen verdediger te zoeken, want Parijs moet nu herziening van het proces bevelen. Er wordt een advocaat in de hoofdstad gekozen. Deze weigert echter. Hij kan voor 'n mof niets doen, zegt hij.

Dan schrijft Schwartz aan den president der kamer van advocaten te Parijs, en die wijst hem ambtshalve een verdediger toe. Deze krijgt er de revisie glad door: een nieuwe zitting van den kriegsraad wordt bevolen, te Chalons-sur-Marne, over drie maanden.

Daar zit nu de veroordeelde in zijn cel. Zware kommer, zorgen voor de toekomst drukken hem neer. Hoe zou het zijn dierbaren in Kehl nu gaan? Hij ligt op zijn harde brits en droomt met open oogen. Dan hoort hij boven zich een geweldig geruisch.

Het lijkt wel het zware ronken van vliegtuig-motoren. Of vliegt er een Zeppelin, door den nacht, over de slapende citadel?

Ook de andere gevangenen hebben het brommen en knarsen gehoord, dat eigenaardige geruisch, dat in de stilte van de cel nog krachtiger klinkt. Iedereen ijlt naar zijn raampje, en ginds in de andere kazematten staan er gestalten te wenken, blij-groetend, in den helderen maneschijn. De cipiers zijn er niet — vluchten kan er hier toch niemand. Maar nu schijnt het onbegrijpelijke, het bijna onmogelijke te gebeuren. Er wordt een poging gewaagd om te ontvluchten. Boven in den luchtkoker, op bijna duizelingwekkende hoogte, zitten twee mannen, twee gevangenen; ze zijn bezig het houten luik door te zagen. Dat zagen wordt in den hollen koker duizendmaal versterkt, zoodat het klinkt als het ronken van een motor. 't Is te hopen, dat de bewakers het niet hooren!

Stil zijn — vooral heel stil — de wacht niet naderbij lokken. Stil!
De wacht komt.

Heeft de man iets gemerkt? Neen, rustig, neuriënd, gaat hij langs de kazematten, onder den luchtkoker door, waarin de twee vluchtelingen hangen. Hij gaat verder, en boven begint het zagen weer. Dan wordt het stil.

Er gaat een uur voorbij. Buiten, in de vrijheid, slaat het van alle torens middernacht, en dan valt er van boven af een touw bijna tot op de binnenplaats, een wit touw, van linnen gemaakt, en daarlangs klauteren twee menschen naar omlaag. Vlug loopen ze de binnenplaats over, en aan den hoek willen zij omhoog klimmen, zich over 't hek heen zwaaien... en dan worden ze ontdekt.

Schoten, geroep en geschreeuw!

Fel knallen de geweren door den nacht. Eén van de twee geeft een gil. Hij is van schrik op de scherpe punten gevallen en heeft zich ernstig bezeerd. De andere laat zich snel naar beneden glijden, en staat vóór den toegesnelden schildwacht, met de armen omhoog. 't Is voorbij!

Er komt weer stilte, kalmte. De twee uitbrekers worden naar de donkere cel overgebracht.

Van nu af loopt er steeds een dubbele wacht heen en weer op de binnenplaats der citadel. Om de tien minuten vroolijken de twee soldaten elkaar op met den roep: „Opgepast, schildwacht!”

Het duurt Schwartz veel te lang, vóór hij voor zijn rechters te Chalons komt. Dáár hoopt hij recht te vinden. Hij doet zijn best, om de marteling van het wachten te verkorten. Hij biedt zich aan, om voor de schildwachten en voor de bezetting van de citadel de wasch te doen. Zij gunnen hem dat werk graag, en betalen hem met sigaretten en wat extra eten.

Ook teekent hij prentjes op het postpapier van de soldaten. Voor zoo'n velletje papier met twee groote, mooie harten, van liefde brandend en met een pijl doorboord en tegelijk vereenigd, geeft iedere soldaat, die zijn liefje eens verrassen wil, met alle plezier drie sigaretten. Schwartz vindt dat gekladder niet prettig, maar het brengt dingen op, die voor een gevangene heel wat beteekenen. Een bevriende waschkant bezorgt hem zelfs wat lectuur.

Intusschen komt er in de bescheiden woning Blumenstrasse 17 te Kehl opnieuw bezoek; bezoek van Fransche chercheurs. Misschien is er in de papieren en geschriften van den gevangene toch nog materiaal te vinden, dat tegen hem getuigt. Men wil het tenminste probeeren.

Tot straf, of ter bewaking, worden er in de kleine woning elf Fransche soldaten ingekwartierd. Er blijft voor het oude moedertje en haar twaalfjarigen kleinzoon maar één vertrek over. Zij heeft voor den jongen het kleine ledikantje van zijn kleutertijd van zolder moeten halen, en daar moet de jongen in slapen, opgerold als een kat. Met stijve gewrichten gaat hij 's morgens naar school. Zijn grootmoeder moet de elf soldaten verzorgen. Het valt dien mannen zichtbaar pijnlijk, zoo als bestraffingsmiddel te moeten dienen. Zij zien, hoe

ellendig de oude vrouw er aan toe is, maar 't is hun verboden, haar te helpen. Zij moeten blind gehoorzamen.

Een soldaat moet zwijgen, gehoorzamen en sterven — verder niets.

Maar als zij heengaan, omdat hun regiment naar elders verplaatst wordt, schudden zij hun bescheiden, vettige beurzen leeg. Zij stapelen met toewijding de dikke koperen munten op elkaar — terwijl voor hen toch één zoo'n sou al veel beteekent, een aardig stuk van hun soldij uitmaakt. Na lang zoeken en tellen krijgen ze vijftig francs bij elkaar, die brave kerels. Verlegen staan ze voor moeder Schwartz te schuifelen en te draaien, en zij dringen haar het geld op, een groote som voor hen, de gevers, en een groote som voor de arme vrouw ook.

Wij kennen den poilu, den Franschen soldaat, wij die in Frankrijk gediend hebben en er gevangen zaten. Wij mogen over hen oordeelen. Er waren veel fanatiekelingen bij — maar ook heel wat beste kerels, menschen met een goed hart en een gezond verstand. De poilu heeft, aan het front, precies zoo erg onder het vuil en het ongedierte moeten zitten als wij. Hij heeft geleden, hij heeft gebloed precies als wij, en stom is hij gestorven. Hij heeft zijn plicht gedaan, precies als wij. We zijn er trotsch op, wij, die gestreden hebben in de grijze uniform, dat wij zulke dappere tegenstanders hadden.

Zulke soldaten waren het, die in 't jaar 1921, te Kehl aan den Rijn, hun laatste franken en sous weggaven aan een oude vrouw, de moeder van een man, die veroordeeld was, omdat hij de wapens had gedragen tegen Frankrijk.

Maar daarna begint er voor moeder Schwartz een tijd van ellende. Er worden andere soldaten bij haar ingekwartierd, uitgezocht ruwe klanten, die niets doen dan razen en tieren en op de grofste manier schelden. Die heeren bevuilden de heele woning, brengen ongedierte in de meubels en in de bedden, maken van de hun toegewezen vertrekken een stal.

Bovendien komt er opnieuw een commissie van onderzoek, bestaande uit officieren. Zij breken alle kasten open, die door de militaire politie met zorg verzegeld waren, en nemen, wat hun lijkt — een dure pijp, tafelzilver en andere artikelen. Ze grijpen het album met postzegels van de plank, en willen het inpakken, maar dan springt de jonge Schwartz op den officier toe, en vordert zijn eigendom op.

Den volgenden dag ziet de schooljongen een der officieren, die den vorigen dag bij hem thuis zoo bezig waren geweest, met de mooie pijp van zijn vader in den mond loopen. Hij gaat regelrecht naar het garnizoens-bureau en dient een klacht in. Ze kijken hem minachtend aan en als hij niet loslaat, dreigen ze: „Maak dat je wegkomt, snotneus — een Fransch officier steelt niet!”

De tijd in de citadel te Rijsel is voorbij. Den 17en Mei 1921 wordt Schwartz overgebracht naar Chalons. Twee gendarmen komen hem halen en boeien hem, heel licht maar. De ééne gendarme ontpopt zich als een gemoedelijke Elzasser.

X. ELZASSER TEGEN ELZASSER.

Hij heeft bij de Pruisen gediend, en bezit zelfs het IJzeren Kruis Eerste Klasse, zoo verklaart hij met trots. Maar nu — ja, nu is hij Franschman, hij heeft een goed baantje bij de gendarmerie, en hij doet zijn plicht.

Hij blijkt een hartelijk mensch te zijn; hij koopt tabak en brood voor den gevangene, geeft hem een glas bier en praat met hem. Zijn collega, een ras-Franzoo, ergert zich aan het Duitsch-spreken, maar krijgt ten antwoord:

„Man, we praten geen Duitsch! We praten Elzasser Ditsch — en de Elzas is Fransch, dus is 't Elzasser Ditsch niets anders dan een Fransch dialect. Snap je 't — of gaat 't je te hoog?”

En Schwartz krijgt den raad:

„Als ik jou was, ging ik er niet zoo groot op, dat ik Duitscher was. Dat maakt hier een verkeerden indruk. Ze zijn hier veel te vinnig en te fanatiek. Houd je mond, zeg op z'n hoogst drie woorden per dag!”

Dat zal de gevangene onthouden; hij zal zwijgen. Wat kan hij beginnen, alleen, tegen zoo'n overmacht?

Te Chalons-sur-Marne geeft de Elzasser nog eens een rondje bier. Dan bereiken ze de gevangenis. De directeur, een kerel als een boom met een grooten zwarten knevel, blaft den gevangene toe:

„Zoo, mooi nummer — wat ben je, Duitscher of Franschman? Geef 't goeie antwoord, anders sla ik je met je harden kop tegen den muur!”

„Ik ben Duitscher!” zegt Schwartz. De andere komt dreigend op hem toe, en wil slaan; de gevangene stelt zich in positie, balt de vuisten. Maar de Elzasser trekt hem bij de mouw en fluistert in 't Elzasser-Ditsch: „Hou je kalm! Wees verstandig! Kop omhoog — ze zullen je niet eeuwig treiteren, die Franzosen, als ze nog een snippertje fatsoen in hun lijf hebben.”

De gevangene moet zijn zakken leegmaken, en zijn begeleiders, de twee gendarmen, door zijn handteekening ontslaan, met de verklaring, dat zij niets

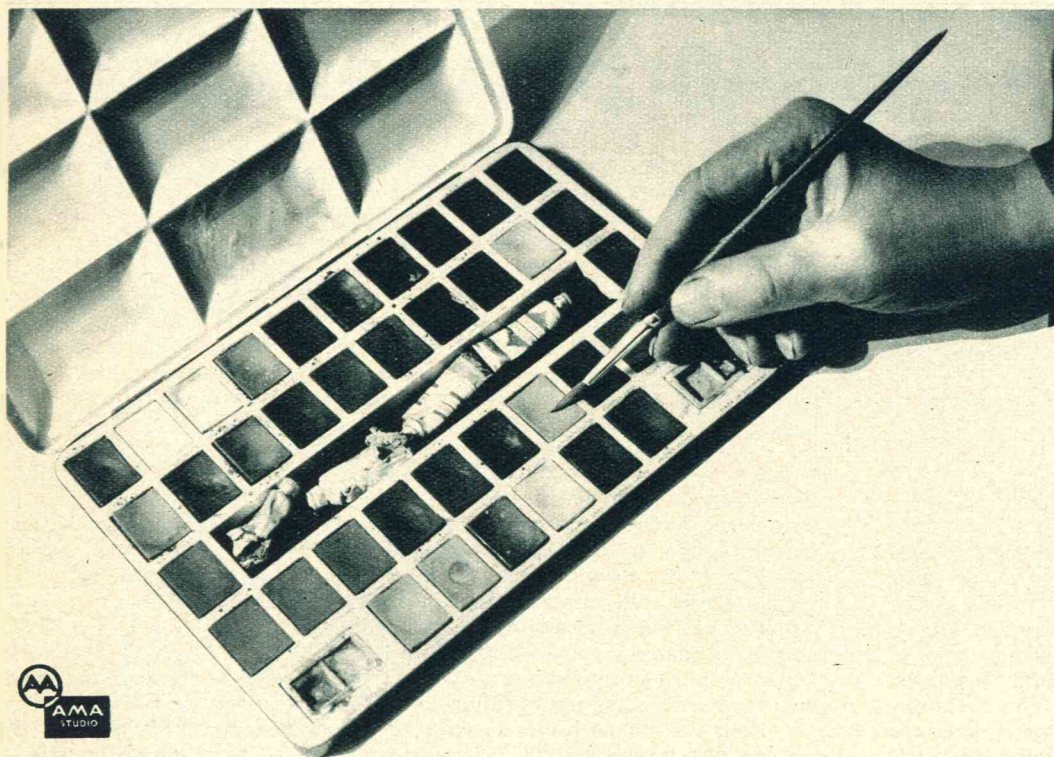

THERMOGÈNE

Deze van ouds bekende watten verspreidt 'n wel-
doende warmte en bestrijdt met succes: **HOEST,**
KOUDE, GRIEP, RHEUMATIEK en **STEKEN** in de **ZIJ.**

Dozen van 45 en 75 ct. bij Apoth. en drog.

T I E N ? T W I N T I G ?

Hoeveel kleuren kent U? Tien? Twintig? Everlasting kent er méér. Om het precies te zeggen: Everlasting is in een-en-veertig verschillende kleuren te krijgen! De kleur, die U altijd zocht en nooit kon vinden moet daar bij zijn! Dat is juist het plezier van breien-met-Everlasting. U hebt die-en-die kleur in Uw hoofd. Goed. Eisch dan ook precies die-en-die kleur! Als Uw winkelier Uw speciale kleur soms mist, schrijf dan even aan de Everlasting Fabrieken, Heeze (N.B.), en U wordt via Uw winkelier direct geholpen. Zelfs Uw briefkaart wordt vergoed!

PER KNOT VAN
100 GRAM
34 CT.

EVERLASTING

EVERLASTING FABRIEKEN, HEEZE (N.B.)

PIJNLIJKE HUID? WAAROM LANGER LIJDEN?

Krabben en wrijven maakt het jeuken erger. Ge beschadigt de huid en kunt 's nachts niet slapen. Koop een flacon D.D.D. De eerste druppels doen de jeuk reeds bedaren en bezorgen U een rustigen slaap. D.D.D. brengt altijd verlichting, omdat het diep in de poriën dringt en daar de ziektekiemen doodt. Het is geen vette zalf, maar een heldere vloeistof. Het wordt met succes aangewend tegen ekseem, uitslag en andere huidaandoeningen. Koop nog heden een flacon van 75 ct. of f 2.50 bij Uw apotheker of drogist. C-12

**DDD GENEESMIDDEL
TEGEN HUIDAANDOENINGEN**

ABONNEERT U OP DIT BLAD

BOOM'S ASTHMAPOEDER BOOM'S

Asthmalijders!

Het **Asthmapoeder BOOM** geeft bij inademing direct verlichting bij Asthma en daaruit voortkomende Borstbenauwdheid en Borstbeking. Alleen echt zoo de verpakking is voorzien van bijstaand fabrieksmerk.

Verkrijgbaar in Apotheken en Drogistwinkels à f 1.25 per doos. Op aanvraag gratis en franco een monsterdoosje. Fa. A. M. BOOM, Arnhem 8.

BOOM'S ASTHMAPOEDER BOOM'S

Uw
annonce
hier...?

Vraagt tarieven aan:
Centrale Adv.-afdeling
N.Z. Voorburgwal 69-73
A dam C. - Telef. 46878

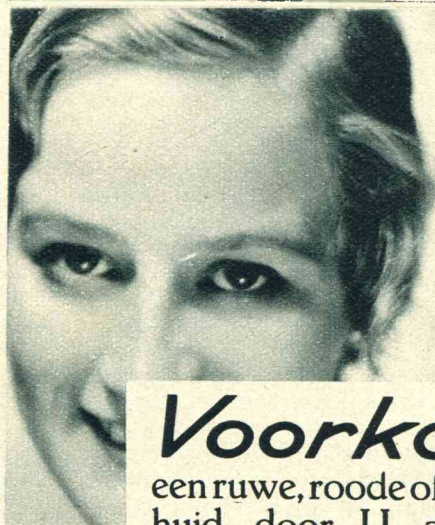

Vetwormpjes als bij tooverslag verdwenen.

Ziehier wat Mejuffrouw W. M. K. te Hoorn schrijft:
„Ik gebruik Radox reeds ruim anderhalf jaar. Ik kan het aan iedereen aanbevelen. Ik heb erg veel last van puistjes in mijn gezicht gehad en die zijn nu allemaal verdwenen.”
Laat vetwormpjes Uw teint niet langer leelijk maken. Zonder uitdrukken, zonder leelijke vlekken op de huid achter te laten, kunt U ze gemakkelijk verwijderen. Gebruik eenvoudig Radox, 't meest eenvoudige, natuurlijke schoonheidsmiddel. (Gebruiksaanwijzing vindt U in het pak). De huid zal een verjongingskuur ondergaan, wanneer U die geregeld behandelt met Radox, want Radox bevat juist die waardevolle bestanddeelen, waaronder zuivere zuurstof, die Uw huid zoo nodig heeft. Wanneer U een theelepel Radox geregeld door Uw waschwasser mengt, zal Uw huid er binnen enkele dagen prachtig frisch en gezond uitzien. Door de vermenging met water komen de zuurstof en andere werkzame bestanddeelen vrij. Deze dringen onmiddellijk door de opperhuid heen naar de dieper gelegen kliertjes, welke tot nieuw leven opgewekt worden. De poriën, die verstopt waren, worden gereinigd, zoodat zij weer normaal kunnen functionneeren. En het gevolg is een vernieuwd, jeugdig, aantrekkelijk teint.
Radox is heerlijk geperfumeerd en verkrijgbaar bij alle apothekers en drogisten. Een pak is toereikend voor verscheidene weken.

RADOX nu 70 cts.
per pak

Imp.: N.V. Rowntree Handels Mij., Heerengracht 209, Amsterdam-C.

Voorkom

een ruwe, roode of schrale
huid, door U, alvorens
ge uitgaat, met wat
„Zij”-Crème in te wrijven.
Een fluweelzachte huid
en een mooie teint door
„Zij” CRÈME
In prijzen van 20—75 ct.

van het zijne behouden hebben. Bij het afscheid drukt de Elzasser gendarme heimelijk de geboeide hand van zijn landgenoot en fluistert :

„Houd je maar taai — 't is niet zoo erg, als 't wel lijkt. De Duitschers zullen wel zien, dat ze je loskrijgen.”

Dan wordt de gevangene weggeleid, door gangen en over binnenplaatsen, en afgeleverd aan een korporaal, die hem ontvangt met de minzame woorden :

„Zoo, ben je daar, beest ?”

Schwartz trilt van woede. Zijn zenuwen zijn de laatste maanden al zoo op de proef gesteld, dat hij zich niet meer in kan houden. Hij schreeuwt den korporaal toe :

„Als ik een beest ben, ben jij 't nog veel erger !”

De korporaal wil hem te lijf, maar hij ziet, dat de gevangene in zijn woede tot alles in staat is, en bedwingt zich. Hij duwt hem vlug een cel in en sluit die met veel lawaai af. Een uur later komt de korporaal terug, om te vragen, of de gevangene Schwartz werken wil. Natuurlijk wil hij werken, al was 't alleen maar, om den tijd te dooden, den afschuwelijken tragen tijd. Dan geeft de Franschman hem een dikke sigaret. En den volgende morgen bezorgt hij hem lichten arbeid, waar nogal goed aan te verdienen is ; het vervaardigen van vogelkooien. Vier of vijf vogelkooien zet Schwartz iederen dag in elkaar, en hij verdient vijftien sous per stuk, dus een mooi duitje voor tabak en chocola. Nu en dan kan hij zich een karafje wijn permitteeren. De gevangenen mogen hier rooken, maar lucifers mogen ze niet hebben. Zonder vuur geen brandende sigaret !... maar er zijn vuursteen van het jaar nul. Schwartz krijgt zoo'n steen van den korporaal, die omgeslagen is als een blad op een boom, en nu een heel geschikt mensch blijkt te zijn. Eens gooide de korporaal in 't voorbijgaan een ouden lap, met wat benzine er aan, in de cel van den Duitscher — toen kon die zijn sigaretten aansteken.

De directeur echter toont geen beterschap. Hij neemt den gevangene den Bijbel af, waarin hij zijn troost zocht. Schwartz had dat boek, een stukgelezen en beduimd exemplaar, van een landgenoot gekregen, die eveneens op de citadel te Rijsel gevangen zat, en de woorden en gelijkenissen deden hem goed, vooral 's Zondags, als hij de kerkklokken hoorde luiden.

Met aandrang vroeg Schwartz den Bijbel terug, en na een ernstig beroep op het religieus gevoel van den directeur krijgt hij eindelijk zijn zin. Maar dan volgt er een nieuwe plagerij. Zijn brieven worden niet meer doorgestuurd en de binnenkomende correspondentie krijgt hij niet, omdat hij zichzelf „krijgsgevangene” noemt. „Gedeporteerde” is hij, anders niets ! Na lang redeneeren wordt hem de titel „krijgsgevangene” weer toegestaan.

En dan komt de veertiende Juni 1921.

In de zaal van den krijgsraad te Chalons-sur-Marne zitten zeven mannen. De drie hoogsten in rang zijn Elzassers. Schwartz heeft er geen flauw idee van, dat men landgenooten heeft aangewezen, om den staf te breken over zijn hoofd. Hij weet niet, dat de drie voornamen officieren midden achter de tafel het breede Elzasser-Ditsch van hun moeders geleerd hebben, dat zij hun eerste gebedjes gestameld hebben in 't Duitsch, zooals ieder Elzasser kind, en hun Fransche hart eerst veel later ontdekt hebben. Hij weet niet, dat hier het droeve treurspel van het grensvolk zal worden afgespeeld.

Zijn zenuwen hebben hem den laatsten tijd in den steek gelaten. Geleidelijk slonken z'n zielskracht en z'n weerstandsvermogen. 't Is te hopen, dat hij die laatste, beslissende terechtzitting goed doorkomt !...

Langzaam en met nadruk leest de overste de aanklacht der republiek tegen Alfons Paoli Schwartz voor. Dan legt hij het stuk neer, en hij spreekt over Frankrijk en over den Elzas. Hij vertelt met een stem, die trilt van ontroering, dat bijna twee miljoen Franschen (waaronder vele goede, brave Elzassers) hun bloed en hun leven hebben gegeven voor de bevrijding der provincie, die in 1871 aan Frankrijk was ontfroefd. Maar helaas waren er ook veel slèchte Elzassers, die in de vijandelijke gelederen kampen tegen de bevrijders van hun geboortegrond, ja zelfs vrijwillig de grijze uniform aantrokken. En hier stond nu één van die afvalligen, die er zich dolzinnig op beroemde,

Duitscher te zijn. „Alfons Paoli Schwartz, als Elzasser, als kind van Elzasser ouders, moest u door den grond zinken van schaamte....”

Nu verliest de man, die meer dan twee jaar lang getreiterd en gemarteld is, zijn laatste restje nuchtere zelfbeheersching. Hij springt op en luid, met een van woede vertrokken gezicht, valt hij den overste in de rede :

„Heeren, dat is allemaal onzin ! Ik heb als Elzasser mijn plicht gedaan ! De afvalligen zijn de Elzassers, die in 't Fransche leger gediend hebben ! Ik heb me niet verkocht, toen ik mijn uniform aantrok....”

Twee gendarmen dringen den opgewonden man op zijn bank neer, maar zwijgen doet hij niet. Hij schreeuwt al zijn woede, al maanden opgezameld, uit, en hij weet niet, dat hij de drie officieren daar in 't midden doodelijk beledigt.... hùn verwijt, dat zij zich verkocht hebben, door de Elzasser kwestie van den anderen kant te laten zien.

Van dit oogenblik af gaat het niet meer om de juridische vraag, of Schwartz Duitscher is of Franschman — het gaat er niet meer om, of hij de wapens heeft gedragen tegen Frankrijk of niet — er is een heel andere kwestie opgestaan : het probleem van het grensland.... dat sedert den roof van den Duitschen Elzas door Lodewijk XIV zooveel strijd over de wereld heeft gebracht.

Er wordt gestreden tusschen de Elzassers zelf, omdat men hen herhaaldelijk met wapengeweld dwingt, van hart en ziel te veranderen ; alsof 't een minderwaardige negerstam was.... Vandaag bloeden zij in déze uniform, morgen sterven zij onder diè vlag, nu voor 't ééne, dan voor 't andere vaderland, meestal voor allebei tegelijk ; en hùn Elzas, hun vaderland, zal hùn nooit behooren.

Het gerecht wordt ijzig, trekt zich terug in raadkamer ; komt reeds na enkele minuten weer te voorschijn ; spreekt zittend het vonnis uit :

„Alfons Paoli Schwartz wordt wegens dienstweigering en het voeren der wapenen tegen Frankrijk veroordeeld tot verbanning in een vesting.”

Dat beteekent : levenslange gevangenschap in Guyana, vanwaar nooit iemand terugkeert.

De krijgsraad heeft gesproken. Nog geen uur heeft de heele zitting geduurd. Elzassers hebben den staf gebroken over den Elzasser.

De veroordeelde wordt weggeleid, in boeien geslagen. Met stevige ketenen moet de veroordeelde er aan herinnerd worden, dat het recht ten einde toe met alle kracht zal worden uitgeoefend.

De ketenen zijn aan de houten brits bevestigd en om de polsen en enkels van den gevangene geslagen. Een cipier boeit hem, een tweede komt nazien, of de sloten goed dicht zitten en legt dan een deken over den geketende heen. Men moet vooral heel stil blijven liggen, als men zoo geboeid is, want als men de deken op den grond heeft gewoeld, kan men hem niet meer oprapen. Dan moet men in de kou van den nieuwen ochtend liggen wachten, tot de cipier de boeien komt ontsluiten.

Acht lange, ellendige nachten gaan voorbij, en acht eindeloze dagen. Werk, dat den tijd kort, krijgt de gevangene niet — hij wordt in 't halfdonker van de cel aan zijn sombere gedachten overgelaten. Zwaar is de hand der republiek op hem neergekomen. Als een verlossing klinkt hem den negenden dag de boodschap :

„Vandaag kom je op je bestemming !”

Wat bedoelen ze daarmee ? Waar gaat hij nu heen ? Naar een vesting, waar hij jarenlang in een duffe kazemat zal liggen kwijnen, of naar Guyana, waar de zon den mensch vermoordt ? Hij is mat en neerslachtig. In zijn ziel woont de dood al — het is voor hem geen verschrikking meer, levend begraven te worden. Hoogstens is 't een opluchting, weg te komen uit Chalons-sur-Marne.

Maar hij heeft eerst nog naar 't Duitse gezantschap te Parijs geschreven en verklaard :

„Ik heb mij altijd Duitscher gevoeld en ik zal altijd Duitscher blijven, wat er ook gebeurt.”

Inderdaad is zijn zaak al lang een Duitsch belang, waaraan met ijver gewerkt wordt.

Tegelijk met een aantal andere veroordeelden wordt Schwartz naar het station gebracht. De bewaking is sterk, en schijnt op hem in 't bijzonder te letten.

Veel moeite geeft dit echter niet ; want men ontvlucht niet zoo licht uit dezen transportwagen, dien gevangeniswagen der Fransche republiek ! Het is een lange spoorwagen, zonder raampjes, met een smalle gang in 't midden. Aan het voorste en het achterste einde zijn afdelingen voor de bewakers en gendarmen. Aan iederen kant van de gang is een rij kleine cellen. Iedere cel is maar zestig centimeter breed, en tachtig centimeter diep, en er is 'n houten bankje in. Zoo zit iedere gevangene stijf tusschen houten wanden geklemd. Hij kan zich niet oprichten, de beenen niet uitstrekken en geen halven stap zetten. Met zijn rug zit hij tegen den achterwand, en zijn

Een gevangenen-transport zooals 't publiek in menige Fransche stad ze herhaaldelijk aanschouwen kan.

De Groote Markt te Rijnswijk, de stad waarvan sprake is in dit gedeelte van Schwartz' lijdensgeschiedenis.

knieën raken de houten deur van zijn cel. Als de bewaker in zijn humeur is, of een menschenhart bezit, laat hij onderweg de bovenste helft van die deur nu en dan een uurtje openstaan. Dan kan de gevangene tenminste een eindje de gang in kijken, of zijn gevangenen overbuur zien. Hij kan zich dan zelfs 'n beetje met zijn medegevangenen onderhouden, minstens met gebaren. Door die kleine afwisseling gaat de reis toch nog tamelijk snel, van Chalons naar Parijs — al duurt zij een heelen dag.

De Santé te Parijs is geen slechte gevangenis. Ze staat dicht bij het ministerie van justitie. Diep in de provincie, waar men niet zooveel last heeft van bemoeizieke volksvertegenwoordigers, kan een gevangenis-directeur zich beter als een Caesar of een dictator aanstellen.

In de Santé te Parijs is het bijna prettig, na dien afschuwelijken tijd te Rijnswijk en te Chalons. De gevangenen komen iederen dag in de buitenlucht, mogen zelfs, als zij zich kalm houden, met elkaar praten en rooken, en krijgen genoeg te eten. In de Santé is 't wel uit te houden.

Maar het duurt niet lang of „het slamandje” (zoo heet de gevangenis-wagen in den Parijschen volksmond) neemt Schwartz en nog een paar gevangenen weer op, en in een gemoedelijk sukkeldrafje gaat het weer voort door de woelige straten. Maar de ingesloten zien niets van het verkeer, van de etalages. Nu en dan, als de wagen op een hoek moet wachten, hooren zij een kinderstem, een vrouwenlach, of het geroep van een venter.

De rit met den trein duurt een heelen dag, maar leidt niet ver; want het transport wordt aan een goederentrein gehaakt, die alle stationnetjes in den omtrek bedient. Urenlang wordt de gevangenenwagen heen en weer geschoven, op dood spoor gezet, en later weer opgehaald. Ze hebben den tijd. Wat doet 't er toe, hoe ze hun straftijd doorbrengen, in den trein of in een cel? In den trein vinden ze 't misschien nog prettiger.

Tegen den avond komen zij te Fresnes, waar óók een beroemde gevangenis staat, misschien nog geen veertig kilometers van de Santé.

Ook hier heerscht er orde, maar de discipline is er veel strenger dan in de model-gevangenis der hoofdstad. Iedere gevangene, die op de binnenplaats gaat wandelen, moet een masker dragen. Zij mogen elkaar niet kennen. Misschien is de directeur een beetje romantisch aangelegd.

Schwartz heeft hier 't geluk, een cipier te treffen, die 't goed met hem meent, een ouden man met witte haren. Die verschaft hem werk. Eerst touw pluizen; dan het uitzoeken van boonen, resten van oude legervoorraden, die nu voor een prijsje aan de burgers verkocht moeten worden. De talrijke slechte boonen moeten er uit gezocht worden — een licht werkje, waar Schwartz vlug mee terecht kan. En hij verdient er een aardig duitje aan. Het is een gunst, dat werk te mogen verrichten.

Bovendien komt de oude cipier veel vaker bij Schwartz in de cel, dan zijn plicht hem voorschrijft, en iederen keer brengt hij een pas aangestoken sigaret mee, die hij laat vallen op den altijd zindelijken, gladgeboenden vloer.

Zulke weldaden vergeet een gevangene nooit!

„Je moet weg, vriend — treur maar niet — over een paar jaar, als de gemoederen weer een beetje tot rust komen, of als er een amnestie tusschen komt, kun je weer naar Duitschland terug.” De oude klopt Schwartz op den schouder, stopt hem nog wat sigaretten toe, en brengt hem naar de binnenplaats, waar „het slamandje” wacht.

Snel gaat nu de reis naar Versailles, en daar blijft de Duitscher acht en veertig uur in de gevangenis. Versailles is het centrale punt voor gevangenen-transporten. Gewoonlijk worden de veroordeelden van daar uit naar hun definitief strafverblijf gestuurd. En hier in Versailles komt er iets in het leven van den gevangene Schwartz, dat hem nieuwen moed inboezemt, en zijn innerlijk evenwicht zal redden, door de eenzaamheid der volgende jaren heen.

De gevangenen treden aan. Het is een lange rij, die nu op de binnenplaats der gevangenis te Versailles staat. Zij worden achter elkaar geschaard, en allen aan elkaar geboeid met een langen ketting. En dan komen uit het gebouw der vrouwen-afdeeling twee veroordeelden, die óók mee moeten.

De eene is oud, verbeterd, onzindelijk, met fettige verwarde haren, en valsche oogen in een geelachtig, opgeblazen gezicht; het type van een moordenaar.

De andere is jong, knap, elegant. Vol schaamte loopt zij voort, en zij drukt nu en dan een zakdoek tegen haar roodgeweende oogen. Haar losse blonde haar glanst als goud in de stralen der morgenzon.

Alle gevangenen kijken om... een vrouw op de plaats der gevangenis — en dan nog wel zoo'n knappe vrouw... Maar zij kijkt langs de mannen heen en schreit. Haar fraaien leeren handkoffer zet zij neer, als werd die last haar te zwaar. Schwartz buigt zich neer, voorzoover de ketting 't hem toelaat, en neemt den koffer op. Hij vraagt den gendarme, of hij de bagage voor de juffrouw dragen mag. Die heeft er niets tegen en bromt goedig: „Ja, vooruit maar!”

Zij gaan door de straten van Versailles, de aaneen geketenden. De voorbijgangers kijken nauwelijks, zoo gewoon is dat schouwspel. Wel kijken de mannen van Versailles naar het dametje, dat haar gezicht in haar zakdoek verbergt. Wat zou dié uitgevoerd hebben?

Het loopt Schwartz mee: men sluit hem in de achterste cel van den gevangenenwagen, en in de achterste cel aan den anderen kant komt de juffrouw. 't Is mogelijk, dat de vriendelijke gendarme den twee menschen een beetje gezelligheid gunt, en hen met opzet tegenover elkaar heeft geplaatst. Hij is buitengewoon geschikt, die gendarme — hij handelt zelfs tegen de voor-

schriften, door het bovenstuk der celdeur van den banneling open te laten en de juffrouw sluit hij heelemaal niet op — zij kan vrij door de gang heen en weer lopen. Bovendien geeft hij allen gevangenen sigaretten en hij reikt hun vuur!

Er volgt een nieuwsgierig kijken en schatten tusschen den veroordeelden man en de veroordeelde vrouw. Zij weten niets van elkaar — maar zij hebben beiden de wet der republiek overtreden, en de rechtsmachine reden gegeven tot onbarmhartigheid. Daardoor zijn zij lotgenooten. Zij hebben elkaar geholpen, en de vrouw was het een troost, dat er nog iemand galant voor haar was, haar bagage droeg. Vanzelfsprekend — maar toch een troost voor de vrouw, die bijna bezwijkt onder de algemeene verachting.

Het gevangenen-transport stommelt voort over de rails, naar een doel, dat de veroordeelden niet kennen. Alle bewakers staan op het balkon te rooken en te praten. Uit de open luikjes der cellen dringen dunne straatjes sigaretten-rook. Voorzichtig wordt de asch opgevangen, want daar mag geen spoor van achterblijven op den vloer, hebben de gendarmen gezegd. Er is een geest van gemoedelijkheid, van begripen en vergeven in dezen wagen.

De juffrouw aan den overkant geeft een teeken. Zij wil den banneling Schwartz iets toewerpen, merkt hij. Zij heft de hand op, en snel werpt zij een klein pakje naar hem toe — chocolade, in zilverpapier gewikkeld. Daaronder zit een klein briefje — de smalle rand van een blad uit een boek — en daar staat op gekrabbeld:

„Dank u zeer voor uw vriendelijkheid. Als u me nu en dan aan een sigaret kunt helpen, zal ik u opnieuw dankbaar zijn. Met sigaretten is 't tenminste nog te dragen! Germaine Leroux.”

Schwartz leest het briefje met weemoed, maar ook met vreugde: hij heeft plotseling een gelijkgestemden geest gevonden. Er komt een bewaker voorbij. Het zou ondanikbaar zijn, deze mannen, die zich zoo welwillend hebben getoond, in ongelegenheid te brengen. Schwartz slikt dus snel het briefje door, en geniet dan van de chocolade. Hij wikkelt een briefje in het zilverpapier en gooit het over. In dat briefje stelt hij zich voor, en deelt mee, waarvoor hij veroordeeld is, en tot welke straf.

Zij leest het oplettend en knikt weemoedig. Dan lacht ze troostend. „Moed houden — 't zal wel meevallen — je komt wel weer vrij,” zegt dat lachje.

Zij spreken een alfabet van teekens af, die makkelijk met de tien vingers gemaakt kunnen worden. En dan telegrafeeren zij elkaar langzaam, moeizaam, hun mededelingen, hun wenschen en zorgen. Hij verneemt, dat zij uit Midden-Frankrijk komt, en wegens 't werken voor een buitenlandschen berichtendienst veroordeeld is tot levenslange deportatie — dezelfde straf als Schwartz; dat zij thuis nog een moeder heeft, en dat zij pas eenentwintig jaar oud is.

Noch haar jeugd, noch haar schoonheid hebben haar kunnen beschermen tegen het harde vonnis. De oogen der godin Justitia zijn geblinddoekt, als zij recht wijst.

Laat in den avond is de rit ten einde. De veroordeelden moeten uitstappen en worden de nabije gevangenis binnengeleid. Weer zijn ze maar weinige kilometers verder gekomen — zij bevinden zich nu te Mantes. Nog een laatste weemoedige blik, dan gaan zij van elkaar, die twee „levenslangen”.

Zij hebben elkaar hun adres in 't vaderland in handen gesmokkeld. In ieder geval zullen zij elkaar kunnen schrijven. Zij gaan van elkaar, en twee zware deuren slaan toe, in de mannenafdeeling en in de vrouwenafdeeling der gevangenis te Mantes.

Den volgenden morgen loopt Schwartz over de binnenplaats — wordt, volgens de orde van het huis, een half uur „gelucht”. Hij kijkt de lange grijze muren langs, en zie — aan één der vele tralievenstertjes ziet hij een hand, een blanke vrouwenhand. De hand beweegt, wenkt hem toe. En dan ziet hij ook het gezicht der veroordeelde. Zij is omhooggeklauterd en drukt haar blonde haar tegen de tralies.

Snel denkt Schwartz na — hij rekent uit, in welke cel zij zit. Nu zal hij toch nog verbinding met haar kunnen onderhouden, door middel van briefjes of door klopteekens. En het lukt werkelijk, die verbinding tot stand te brengen. Zij spreken af, op een bepaalde plek van de binnenplaats briefjes neer te leggen — die kunnen zij dan elk van beiden, als zij den volgenden keer buiten komen, weghalen.

(Wordt voortgezet)

L. Mulder en W. Mulder-Rijkerse te Alkmaar vieren 22 Januari a.s. hun 40-jarig huwelijksfeest.

De heer F. B. Lovink, Commissaris van Politie te Zandvoort, was 1 Januari j.l. 25 jaar in politiedienst.

Het echtpaar M. v. Amsterdam-Hilgefort, St. Jacobshofje, Prinselaan 2, viert 11 Januari zijn gouden huwelijksfeest.

Het echtpaar S. Komen-Krijger te Schagen viert 18 Januari a.s. zijn gouden bruiloft.

Onze abonné's

worden er op attent gemaakt, dat zij, die voor een eventuele uitkeering ingevolge onze

Gratis Ongevallenverzekering

in aanmerking wenschen te komen, op tijd hun abonnementsgeld voldaan moeten hebben. Eenieder drukken wij dus op het hart zich steeds regelmatig hiervan te kwijten, opdat wij den gegadigden, die zulks zouden hebben nagelaten, geen teleurstelling behoeven te bereiden.

Sinds onze laatste opgave keerden wij tengevolge onzer

Gratis Ongevallenverzekering

de volgende bedragen uit aan:

Adr. Nonner, Boelekade 44, Gouda	f	30.-
L. v. Wijk, Nic. Beetsstraat 56, Rotterdam	-	30.-
C. A. Leeuwis, Oostplein 33, Rotterdam	-	60.-
P. J. Pranger, Zaagmolendrift 43 B, Rotterdam.....	-	30.-
Wed. van N. Boelhouwer, Koningstraat 150, Hilversum	-	600.-
F. A. de Vos Burchart, Bankerstr. 48, Vlissingen.....	-	30.-
Wed. v. W. Nagelhout, Konijnenl. 30, Bilthoven.....	-	600.-
G. Ridderhof, Zandvoortweg 226, Baarn.....	-	60.-
Erfgen. van P. Teygeman, Lange Hilleweg 180, Rotterdam...	-	600.-
G. J. J. Rietbroek, Math. Manisstr. 49, Dordrecht.....	-	90.-
W. Stok, Scheepmakerij 44, Delft.....	-	30.-
G. Baars, Brederodestraat 22 A, Rotterdam	-	30.-
F. Hodenpijl, Spiegelnisserkade 19, Rotterdam.....	-	60.-
P. F. Rotscheidt, Ruilstraat 44, Rotterdam.....	-	30.-

f 2.280.-

Vorig totaal bedrag ... - 269.511.-

Nieuw totaal f 271.791.-

Levensverzekering-Mij. „HAARLEM”

Haarlem - Wilsonsplein 11 - Opgericht 1873

Sluit alle soorten Levens-, Pensioen- en Volksverzekeringen

ADVERTEERT IN
DE STAD AMSTERDAM

92 jaar en rent de trap op!

Dochter trotsch op haar actieven vader.

„Ik voel het als een plicht”, schrijft Mevr. A. J. W., „hiermede mijn dankbaarheid uit te spreken voor de schitterende resultaten, die mijn vader verkregen heeft door het gebruik van Kruschen Salts. Ze zouden werkelijk wonderen genoemd kunnen worden. Hij is twee en negentig jaar oud en zoo levendig als een veulen. Hij is altijd in de weer en rent trap op, trap af. Zijn vrienden verwonderen er zich altijd over, hoe hij altijd zoo levendig kan zijn en zich nooit eens slap voelt. Hij vertelt hun dan altijd de reden: mijn geregelde dagelijkse dosis Kruschen Salts in het eerste kopje thee elken morgen. Wij raden Kruschen Salts steeds aan alle kennissen aan. Naar mijn meening mag het in geen enkel gezin ontbreken.”

(Mevr.) A. J. W.

De meeste menschen worden lang voor hun tijd oud, omdat ze één noodzakelijke vereischte voor de gezondheid verwaarloozen: de vereischte van een inwendige zuiver-

heid. Toevallig beginnen ze eens met het gezonde Kruschen-systeem en dan — misschien wel voor het eerst in hun leven — zullen elken dag alle afvalstoffen uit hun organisme verwijderd worden. Gezond, frisch bloed stroomt door hun aderen. En bijna onmiddellijk daarop voelen zij dat hun jeugd terug gekomen is. Zij voelen zich jeugdig, energiek en opgewekt. In één woord is dit het beroemde „Kruschen-gevoel”.

Kruschen Salts

is uitsluitend verkrijgbaar bij alle apothekers en drogisten à f 0.90 en f 1.60 per flacon. Stralende gezondheid voor 1 cent per dag. Imp.: N.V. Rowntree Handels Mij., Heerengracht 209, Amsterdam i-C.

BUITENGEWONE AANBIEDING

EDISON, de beste 25 cm. electr. opgenomen grammofoonplaat, dubbel bespeelbaar, voor **slechts f 1.-** (zegge EEN GULDEN)

Daarenboven wordt bij iedere plaat een bon verstrekt. 12 van deze bons geven recht op een keurig platenalbum met bergplaats voor 12 platen, 100 bons op een koffergrammofoon.

Desgewenscht worden bons ook bij aanschaffing van een tafel-, staande of elektrische grammofoon in betaling genomen, eventueel met bijbetaling van het restant à contant, of volgens huurkoopcondities, of geleidelijk met bons.

Vraagt verdere inlichtingen en catalogus no. 93.

Hieronder eenige titels uit onzen uitgebreiden catalogus:

11500	Wir zahlen keine Miete mehr	[Glück immer so weiter]
11505	Ins blaue Leben	
11499	Irgendwie, irgendwo, irgendwann	Einmal kommt Eine
11501	So eine Nacht wie heute müßte es sein	Ich will nicht wissen wer Du bist
11503	Gnädige Frau, komm' und spiel mit mir	Wir marschieren in das Land der Liebe
11504	Es war einmal ein Walzer	Wie sag ich's meinem Mann
11493	Heute Nacht oder nie	Blonde Husarenbraut
11495	Heut' bin ich so vergnügt, ich könnte immer singen	Ein Tag ohne Dich
11506	Im Gasthaus zum goldenen Stern	Der kleine Zeisig spricht
11511	Ja der Himmel über Wien	Tanzt du auch so gern wie ich

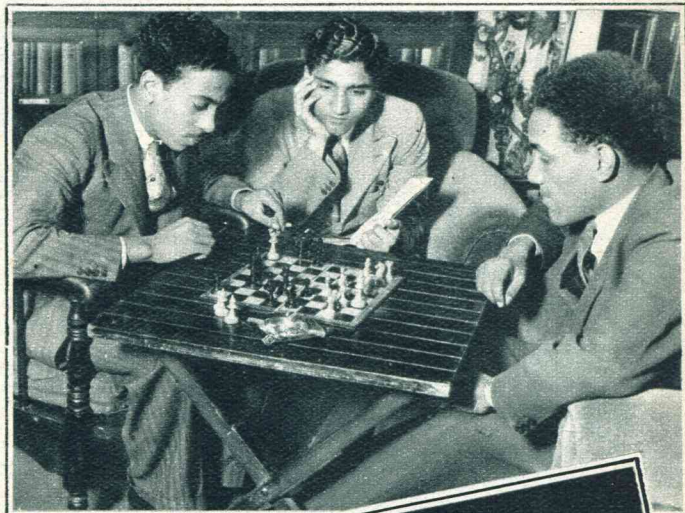
Bestell noch heden bij de
N.V. HEES & Co., HAARLEM
Kruisstraat 33

Van / 100.-
voor / 75.-
Huurkoop
/ 5.- p. mnd.

Godsdienstoefening onder leiding van een Boeddhistischen priester, die bij Indische studenten inwonend is.

Twee Ethiopiërs, zonen van een hoogwaardigheidsbekleeder uit Abesinië, spelen een partij schaak, waarbij een Indisch student toeziet.

VER VAN HET VADERLAND

In de eigen keukens worden inheemsche spijzen toebereid.

In Londen, het hart van het Britsche wereldrijk, wonen alle volken van het imperium bijeen. Vooral aan de universiteiten zijn de vreemde naties goed vertegenwoordigd. De jongelui, uit alle windstreken afkomstig, hebben hun afzonderlijke studentenhuizen en leven daar volgens de voorschriften van hun godsdienst en naar de oude gebruiken van hun land. In verschillende van deze nationale studenten-tehuizen maakte onze fotograaf welgeslaagde, typische opnamen.

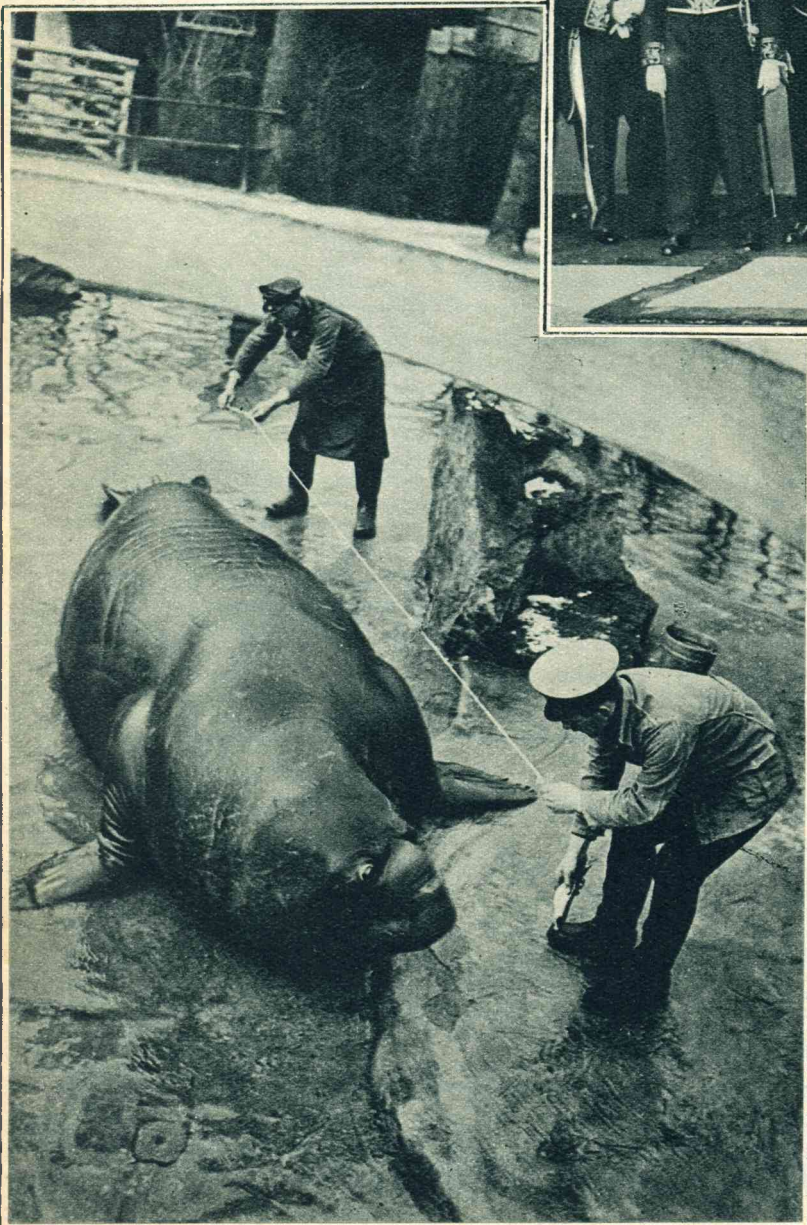
Perzië komt bij Achter-Indië op de koffie.

Buitenlandsch Foto-nieuws

De Fransche automobielkoning Citroën, die te St. Moritz vertoeft, heeft 'n auto-slee laten vervaardigen, waarmee hij het auto-arren populair wil maken.

De zeeolifant in den dierentuin te Berlijn laat zich de maat nemen. Niet voor een nieuw costuum, doch om de voorschriften van zijn directie op te volgen, volgens welke alle dieren eens per jaar moeten gemeten en gewogen worden.

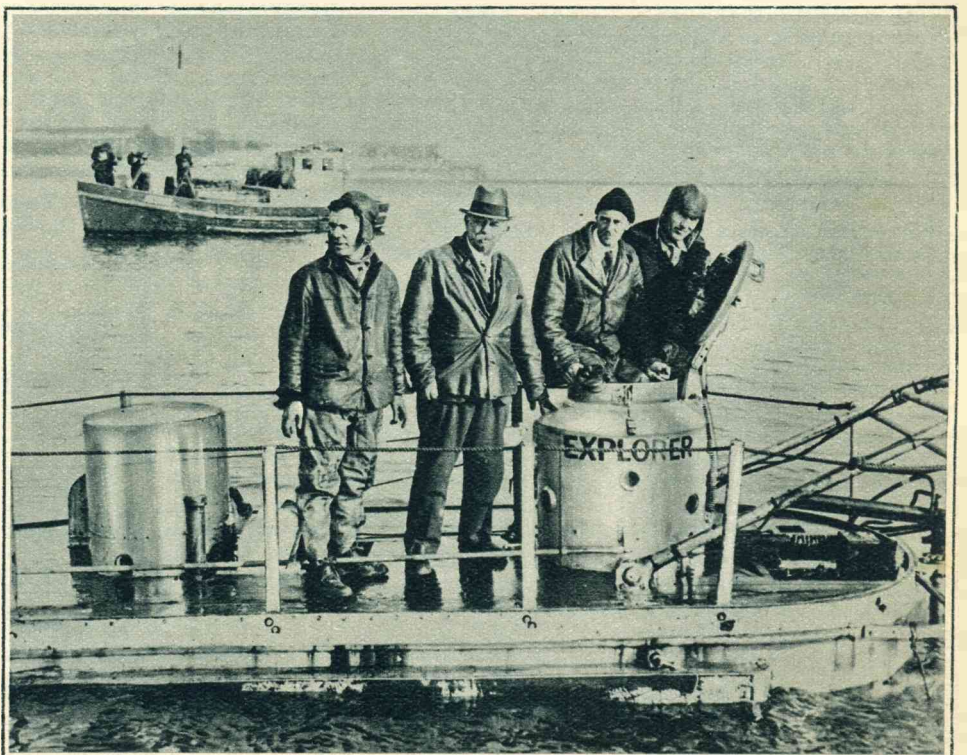

Volgens oud gebruik kwam een deputatie der „Hallören“, boeren uit Halle aan de Saale, bij President Hindenburg Nieuwjaars-gelukwensen en giften in natura brengen.

Nieuwjaarsreceptie bij den President der Fransche Republiek, Lebrun. De gezanten verlaten het Elysée, de ambtswoning van den President.

De bekende Amerikaansche uitvinder Simon Laké heeft een twee-persoons duikboot uitgevonden, bestemd voor wetenschappelijke doeleinden. De eerste onder-watertochten slaagden naar wensch.

A.S.S.O.

INSTITUUT VOOR

BRIEFONDERWIJS

DIRECTEUR: J. V. D. BIJ, HOOFDONDERWIJZER
ERNST CASIMIRLAAN 26 - ARNHEM

VASTE BETREKKINGEN

Laag maandelijksch lesgeld - Geen vooruitbetaling - Jedere week leszending - Correctie van gemaakt werk. Lager onderwijs voldoende.

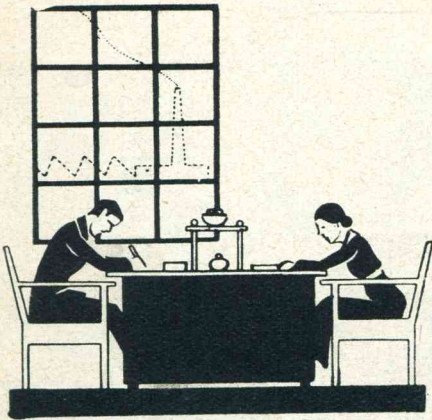
A-CURSUSSEN: voor Heeren: kommies, politie-diploma, maréchaussée, militaire politie, verpleger, besteller, spoorwegbeambte, keurmeester van waren, hulpkeurmeester (voor slagers), verkoper, winkelbediende, chef-winkelbediende, filiaalhouder, étaleur, administrateur, facturist, enz.

voor Dames: verpleegster, verkoopster, winkeljuffrouw, chef-winkeljuffrouw, filiaalhoudster, privé-secretaresse, facturiste enz.

Inlichtingen gratis. Vermeld geboortedatum. Na volbrachte studie hulp bij sollicitatie.

B-CURSUSSEN: voor beginners, zowel Dames als Heeren: praktijk-diploma boekhouden (dubbel boekhouden), stenografie (systeem Groote), algemeene ontwikkeling, Nederlandsche taal, Fransch, Duitsch, Engelsch, rekenen, handelsrekenen, warenkennis, aardrijkskunde, natuurkunde, enz.

voor gevorderden: Nederlandsche-, Fransche-, Deutsche en Engelsche handelscorrespondentie.

Vraag eens inlichtingen omtrent onze

kantooropleidingen

voor heeren en dames

Het zijn de volgende cursussen:

1. **Administrateur en privé-secretaresse.** Voor Heeren en Dames met lagere schoolopleiding, die een volledige kantooropleiding wenschen. Les in dubbel-boekhouden, Nederl. handels-correspondentie en stenografie (syst. „Groote”). Alle boeken, totaal 6, cadeau. Na het behalen van het diploma kan men in aanmerking komen voor betrekkingen als: kantoorbediende, boekhouder, boekhoudster, stenograaf, correspondent, correspondentie, privé-secretaresse, administrateur, bedrijfsleider, controleur, enz. Wij helpen steeds gaarne bij de sollicitatie.
2. **Facturist en facturiste.** Voor Heeren en Dames met lagere schoolopleiding, die een betrekking op een kantoor willen verwerven als facturist of als facturiste. Les in rekenen, handelsrekenen, het schrijven van facturen, vreemde muntsoorten, maten en gewichten, kortingen, handelsgebruiken, enz. Na het goed bestudeeren van dezen cursus is men volleerd facturist of facturiste. Facturisten worden op de kantoren zeer veel gevraagd. Zij hebben over het algemeen een goed salaris. Geroutineerde facturisten vinden steeds emplooi! Deze cursus is het meest geschikt voor personen, die op de lagere school goed konden rekenen.
3. **Boekhouden voor beginners.** Grondig les in enkel- en dubbel-boekhouden. Na het goed bestudeeren van den cursus kan men de boek-

houding van iedere soort zaak inrichten en behoorlijk bijhouden. Deze lessen zijn dus geschikt voor de boekhouding van landbouw-, tuinbouw- en veeteeltbedrijven, winkels, fabrieken, handelszaken, grossierderijen, enz. Met ons praktijk-diploma boekhouden hebben vele oud-Cursisten goede betrekkingen verworven. Ook voor bijverdiensten is dit diploma uitnemend geschikt.

4. **Nederlandsche handelscorrespondentie.** Opleiding correspondent(e). Les in het schrijven van zakenbrieven. Alle voorkomende zakenbrieven worden behandeld. Ieder, die alleen lager onderwijs heeft genoten, kan onmiddellijk aan dezen cursus deelnemen. Een fraai boek met handelsbrieven terstond bij de eerste les cadeau.
5. **Fransch, Duitsch en Engelsch voor beginners.** Grondig les in deze talen. Vooral

de uitspraak wordt zeer mooi behandeld, zoodat Cursisten, die later naar het buitenland zijn vertrokken, daar een compliment kregen voor hun goede uitspraak. Ieder, die alleen de lagere school heeft bezocht, kan deze lessen goed volgen. Hij is na afloop in staat een boek te lezen, een gesprek te voeren of een brief te schrijven. Een keurig woordenboek cadeau.

6. **Fransche-, Deutsche en Engelsche handelscorrespondentie.** Opleiding correspondent(e) vreemde talen. Deze lessen zijn alleen geschikt voor personen, die eerst een cursus Fransch, Duitsch of Engelsch voor beginners hebben gevolgd, of die in het bezit zijn van een diploma M.U.L.O. of H.B.S. met 3-jarigen cursus. Alle voorkomende zakenbrieven worden zeer grondig en begrijpelijk behandeld. Een fraai boek met handelsbrieven cadeau.
7. **Stenografie (systeem „Groote”).** Cursus voor beginners. Geroutineerde stenografen, zowel Heeren als Dames, worden steeds veel gevraagd. Ons diploma heeft groote waarde. Wij helpen bij de sollicitatie. Onmiddellijk bij de eerste les 5 boeken cadeau.

Zend bijgaanden bon duidelijk ingevuld in gesloten enveloppe met postzegel van 6 cent aan ons en wij sturen U gratis alle inlichtingen.
Doe het heden!

Ik verzoek zonder eenige verplichting inlichtingen omtrent den cursus voor

NAAM:

STRAAT EN NUMMER:

WOONPLAATS:

OUDERDOM:

Vat moed en zet U tot den arbeid!